РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО
РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ - РАЗГРАД

Годишен анализ на здравно-демографското състояние и здравната мрежа в област Разград за 2024 година

2025 г.

Основни здравно – демографски показатели през 2024 г.

Население към 31.12.2024 г.	**99459**
Раждаемост	**6,4**
Смъртност	**17,9**
Естествен прираст	**-11,5**
Детска смъртност	**10,9**
Новооткрити случаи на туберкулоза	**0**
Новооткрити случаи на злокачествени новообразувания	**316**
Новооткрити психични и поведенчески разстройства	**0**
Хоспитализирани случаи	**16 159**
Общ брой на първично инвалидизирани лица	**1 318**
Брой освидетелствани и преосвидетелствани лица	**4 309**
Брой на лечебните заведения за болнична помощ	**3**
Средногодишен брой легла в лечебните заведения за болнична помощ	**461**
от тях: легла за активно лечение	*407*
- интензивни	22
- терапевтични	212
- хирургични	82
- педиатрични	60
- акушеро - гинекологични	31
от тях: други легла	*54*
- легла за дългосрочни грижи	10
- психиатрични	30
- физиотерапия и рехабилитация	14
Брой места за краткосрочен престой в лечебните заведения за болнична помощ	**65**
Амбулатории за първична медицинска помощ	**42**
Амбулатории за първична дентална помощ	**66**
Амбулатории за специализилрана медицинска помощ	**58**
Диагностично – консултативни центрове	**1**
Медицински центрове	**7**
Медико – диагностична лаборатория	**6**
Медико техническа лаборатория	**12**
Хоспис	**1**
Брой лекари	**296**
Брой персонал по здравни грижи	**536**
Обслужени лица в спешно отделение	**18 607**

1. Здравно-демографска характеристика на областта

1.1. Численост на населението

Област Разград е разположена в североизточната част на РБългария, заема 2,38% от територията на страната (2639 кв. км.) и 17,62% от територията на Северен централен район. С най-голяма площ в областта е община Разград (22,7% от територията на областта), следвана от общините Кубрат и Исперих, заемащи съответно 17,8% и 16,6%. С най-малка площ е община Цар Калоян, чиято площ е 7,7% от територията на областта. Областта граничи с областите Русе, Шумен, Търговище и Силистра.

Селищната мрежа в област Разград обхваща 104 населени места, от които 6 са градове. Населението в областта към 31.12.2024 г. е 99 459 души. Селското население е 52 304 души или 52,59 % от общото население, а градското население е 47 155 души или 47,36 % от общото население. Процентът на градското население за областта (47,41) е много по-нисък от средния процент за Северен централен район (66,66%) и за страната (73,70 %). Това показва, че Разградска област се характеризира с много ниска степен на урбанизация. Пет от шестте града в областта са от категорията много малки градове – под 10 хил. души. Трайно и центърът на областта - град Разград е под 30 000 души (с 27 888 души), и вече не е в категорията на средните градове над 30 хил. души. В него е съсредоточена голяма част от градското население, по данни на НСИ.

Селищната мрежа на областта може да бъде охарактеризирана като сравнително добре балансирана и равномерно развита. Центърът на областта - град Разград е в сравнително удобно разположение спрямо останалите населени места и центровете на общини. Опорните центрове - малките градове, също са разположени в добра близост до селските населени места. Това предполага възможности в бъдеще да се усъвършенстват връзките град – село.

Броят на жените е 51 804, което представлява 52,09% от цялото население, а мъжете са 47 655 (47,91%). Делът на жените си остава незначително, но по-висок от този на мъжете. През 2024 г. на 1000 мъже се падат 1 087 жени.

Година	Население в областта	Мъже	Отн. дял	Жени	Отн. дял	В градовете	Отн. дял	В селата	Отн. дял
2022	101 107	48 508	47,98%	52 599	52,02%	48 334	47,80%	52 773	52,20%
2023	100 696	48 301	47,97%	52 395	52,03%	47 686	47,36%	53 010	52,64%
2024	99 459	47 655	47,91%	51 804	52,09%	47 155	47,14%	52 304	52,59%

От населението на възраст до 55-59 години, мъжете са повече от жените. След тази възрастова група, броят на жените превишава този на мъжете в областта.

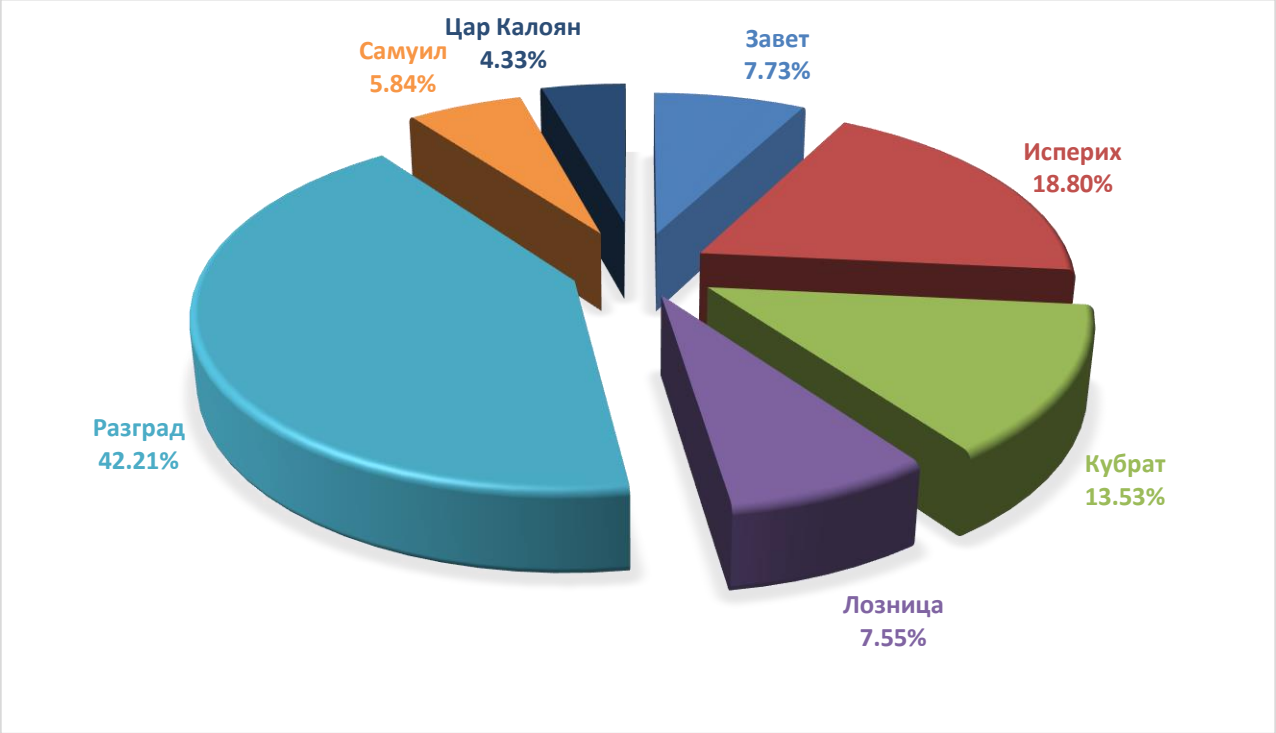
	2024				
	Полово съотношение (жени на 1000 мъже)	Структура по местоживеене (%)		Коефициент на възрастова зависимост (%) (отношение на населението на възраст под 15 и на 65 и повече години към населението на възраст от 15 до 64 години)	Коефициент на възрастова зависимост (остаряване на населението) (%) (отношение на населението на възраст 65 и повече години към населението на възраст от 15 до 64 години)
	Общо	В градовете	В селата	Общо	Общо
Общо за страната	1080	73,7	26,3	61,3	38,2
Северен централен	1092	66,7	33,3	67,0	46,2
Разград	**1087**	**47,4**	**52,6**	**62,8**	**41,8**

Близо 60 % от градското население на областта е в областния център гр. Разград. Най–малкият град в областта е гр. Лозница – под 2000 души население.

С най-голям брой население е община Разград – 41 981 жители (42,21%). Втора по брой население е община Исперих с 18 701 жители (18,80%), следвана от община Кубрат с 13 460 (13,53%). С най-малък брой население е община Цар Калоян с 4 310 жители (4,33%). Всички общини намаляват жителите си през последната година.

Области Общини	2022			2023			2024		
	общо	в градовете	в селата	общо	в градовете	в селата	общо	в градовете	в селата
население									
Разград	**101107**	**48334**	**52773**	**100696**	**47686**	**53010**	**99459**	**47155**	**52304**
Завет	7879	2311	5568	7793	2279	5514	7692	2266	5426
Исперих	18798	7274	11524	18843	7163	11680	18701	7107	11594
Кубрат	13830	5687	8143	13704	5576	8128	13460	5501	7959
Лозница	7594	1818	5776	7602	1788	5814	7510	1778	5732
Разград	42778	28509	14269	42507	28234	14273	41981	27888	14093
Самуил	5794	-	5794	5862	-	5862	5805	-	5805
Цар Калоян	4434	2735	1699	4385	2646	1739	4310	2615	1695

Области Общини	2023			2024			Спад в проценти		
	общо	в градовете	в селата	общо	в градовете	в селата	общо	в градовете	в селата
Разград	100696	47686	53010	99459	47155	52304	-1,23	-1,11	-1,33
Завет	7793	2279	5514	7692	2266	5426	-1,30	-0,57	-1,60
Исперих	18843	7163	11680	18701	7107	11594	-0,75	-0,78	-0,74
Кубрат	13704	5576	8128	13460	5501	7959	-1,78	-1,35	-2,08
Лозница	7602	1788	5814	7510	1778	5732	-1,21	-0,56	-1,41
Разград	42507	28234	14273	41981	27888	14093	-1,24	-1,23	-1,26
Самуил	5862		5862	5805	-	5805	-0,97		-0,97
Цар Калоян	4385	2646	1739	4310	2615	1695	-1,71	-1,17	-2,53

Тенденцията за намаляване на населението през годините се запазва. С най-лош показател са общините Кубрат (-1,78%) и Цар Калоян (-1,71). С най-добър показател са в община Исперих (-0,75) и община Самуил (-0,97%).

Показателят за област Разград (-1,24) е по-лош от същия за страната (-0,13).

	2022				2024			
	Страната	Разград	Страната	Разград	Страната	Разград	Страната	Разград
0	56526	790	0,88%	0,78%	53427	634	0,83%	0,64%
1 - 4	229534	3235	3,56%	3,20%	231339	3223	3,59%	3,24%
5 - 9	304395	4493	4,72%	4,44%	303526	4362	4,72%	4,39%
10 - 14	322964	4798	5,01%	4,75%	313551	4624	4,87%	4,65%
15 - 19	301621	4697	4,68%	4,65%	325439	4643	5,06%	4,67%
20 - 24	272140	3850	4,22%	3,81%	284257	3832	4,42%	3,85%
25 - 29	280313	4290	4,35%	4,24%	270718	3864	4,21%	3,89%
30 - 34	382108	5392	5,93%	5,33%	342893	4984	5,33%	5,01%
35 - 39	429760	5771	6,67%	5,71%	426868	5645	6,63%	5,68%
40 - 44	458811	6527	7,12%	6,46%	445188	6196	6,92%	6,23%
45 - 49	508887	7734	7,89%	7,65%	497491	7223	7,73%	7,26%

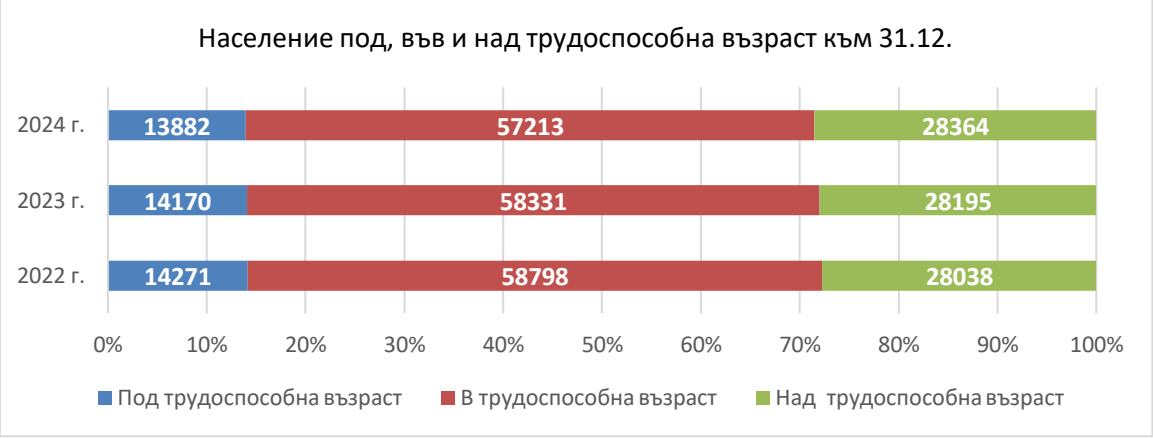
50 - 54	486516	8384	7,55%	8,29%	491886	8136	7,64%	8,18%
55 - 59	439672	8149	6,82%	8,06%	454879	8324	7,07%	8,37%
60 - 64	459080	8189	7,12%	8,10%	451653	8233	7,02%	8,28%
65 - 69	454324	8052	7,05%	7,96%	445533	8015	6,92%	8,06%
70+	1061059	16756	16,46%	16,57%	1098712	17521	17,07%	17,62%

Процентното съотношение на населението по възрастови групи за област Разград е идентично с това за страната и се запазва през периода 2022 – 2024 г..

Населението в трудоспособна възраст към 31.12.2024 г. е 57 213 души, или 57,52% от населението на областта и намалява спрямо 2022 г. с 1 118 души, като мъжете са 30 100, а жените – 27 113 хиляди.

	2022	%	2024	%
Общо за страната	**6447710**		**6437360**	
Под трудоспособна възраст	977765	15,16%	971595	15,09%
В трудоспособна възраст	3775116	58,55%	3764642	58,48%
Над трудоспособна възраст	1694829	26,29%	1701123	26,43%
Общо за област Разград	**101107**		**99459**	
Под трудоспособна възраст	14271	14,11%	13882	13,96%
В трудоспособна възраст	58798	58,15%	57213	57,52%
Над трудоспособна възраст	28038	27,73%	28364	28,52%

Сериозен проблем е значително ниският относителен дял на населението в под трудоспособна възраст – 13,96%. Населението в над трудоспособна възраст нараства и през 2024 г. и достига 28,52% за областта. За страната населението над трудоспособна възраст е 26,43%.

	Завет	Исперих	Кубрат	Лозница	Разград	Самуил	Цар Калоян
Под трудоспособна възраст	13,68%	14,87%	12,57%	12,89%	14,61%	13,30%	11,21%
В трудоспособна възраст	57,63%	58,65%	54,84%	59,77%	57,54%	57,93%	56,24%
Над трудоспособна възраст	28,69%	26,49%	32,59%	27,34%	27,85%	28,77%	32,55%

Застаряването на населението през годините води до повишаване на неговата средна възраст, която през 2024 г. нараства до (45,3 г. за страната) и (46,6 г. за областта). Процесът на остаряване на населението се проявява както в селата, така и в градовете, като в селата средната възраст на населението е 47,8, а в градовете - 44,9 години. Мъжете в областта достигат средна възраст на 44,9 години, а жените на 48,6 години.

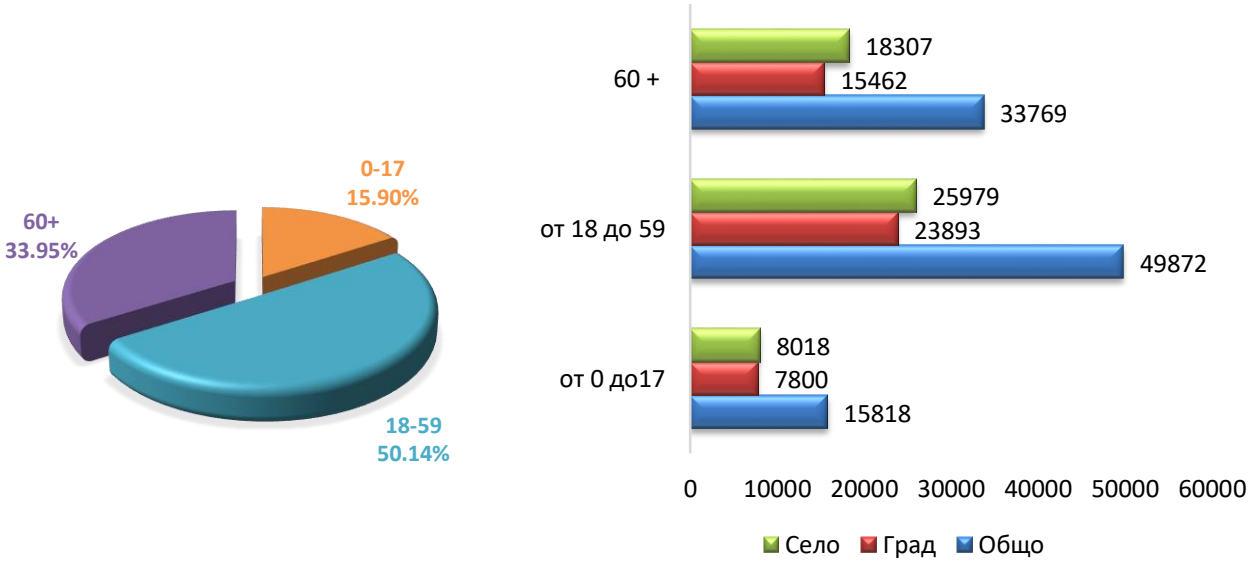
Средна възраст на населението по пол

	2022			2023			2024		
	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
Общо	45,2	43,1	47,0	45,2	43,2	47,1	45,3	43,2	47,2
Разград	46,3	44,5	48,0	46,5	44,6	48,2	46,8	44,9	48,6

Друг показател е коефициентът на демографско заместване (съотношение между броя на влизащите в трудоспособна възраст (15-19 г.) към излизащите от трудоспособна възраст (60-64 г.). През 2000 г. на всеки 100 души излизащи от трудоспособна възраст са били заместени от 142 души влизащи в трудоспособна възраст, през 2024 г. на всеки 100 души са били заместени от 56 души. Това показва, че в областта настъпва стагнация по отношение на подмладяването и развитието на трудоспособното население. За страната този показател е 72 души.

Възрастова структура на населението за 2024 г. на област Разград

Години	Възрастови групи						
	Общо	0-17	% от общия брой	18-59	% от общия брой	60+	% от общия брой
Общо							
2022	101 107	16 124	15,95%	51 986	51,42%	32 997	32,64%
2023	100 696	16 005	15,89%	51 254	50,90%	33 437	33,21%
2024	99 459	15 818	15,90%	49 872	50,14%	33 769	33,95%
В градовете							
2022	48 334	7 989	16,53%	25 120	51,97%	15 225	31,50%
2023	47 686	7 886	16,54%	24 489	51,35%	15 311	32,11%
2024	47 155	7 800	16,54%	23 893	50,67%	15 462	32,79%
В селата							
2022	52 773	8 135	15,42%	26 866	50,91%	17 772	33,68%
2023	53 010	8 119	15,32%	26 765	50,49%	18 126	34,19%
2024	52 304	8 018	15,33%	25 979	49,67%	18 307	35,00%

Възрастова структура на населението към 31.12.2024 г. на област Разград

От представените данни за тригодишен период се наблюдава ясна тенденция за намаляване и застаряване на населението в Разградска област, по-ясно изразено в селата и при жените.

Трудоспособното население заема най-висок дял във възрастовата структура на населението в област Разград, но и в тази категория е налице намаление на населението както в абсолютен брой, така и като относителен дял.

Безработни лица и коефициент на безработица

Статистически райони Области	Общо		в т.ч. на 15-64 години	
	Безработни лица – хил.	**Коефициент на безработица - %**	Безработни лица – хил.	**Коефициент на безработица - %**
България	127,4	**4,2**	124,8	**4,2**
Северен централен	16,1	**6,1**	15,8	**5,4**
Област Разград	4,3	**9,9**	4,1	**9,7**

Коефициентът на безработица за областта (9,9%) остава относително постоянен за областта, но е по-висок от средния за Северен централен район (6,1 %) и от този за страната (4,2 %).

Заети лица и коефициент на заетост

Статистически райони Области	**2023 г.**		**2023 г.**	
	Заети лица – хил.	**Коефициент на заетост - %**	Заети лица – хил.	**Коефициент на заетост - %**
България	2931,9	**53,3**	2932,9	**53,2**
Северен централен	292,5	**49,2**	288,9	**49,0**
Област Разград	39,5	**45,3**	39,0	**44,9**

Икономическата активност в област Разград е 43,3 хил. души (49,8%), и съответно коефициентът на икномическа активност е по – нисък от този за Северният централен район (51,7 %) и страната (55,5%).

По данни на НСИ за 2024 г., ***коефициентът на заетост*** на населението от област Разград е по-нисък (44,9 %) спрямо СЦР (49,0 %) и спрямо средния за страната (53,2 %), и остава относително постоянен.

Брутен вътрешен продукт на човек от населението

Статистически райони Области	БВП на човек от населението
България	28 733
Северен централен	19 729
Област Разград	17 081

Стойността на произведения брутен вътрешен продукт (БВП) на област Разград за възлиза на 1 724 млн. лв. и е на предпоследно място по принос в Северен централен район – 13 482 млн. лв. Областта има ограничен принос в общия БВП като формира едва 12,79 % от БВП на района.

По показателя БВП на глава от населението област Разград е на предпоследно място в сравнение с останалите области от СЦР. Средната стойност на БВП на човек в областта е 17 081 лв., при среден показател за района 19 729 лв. и много под средния за страната от 28 733 лв.

Към 31 декември 2024 г. броят на **жените във фертилна възраст** е 17732. Намалението спрямо предходната година е с 537.

Броят на жените във фертилна възраст (15 - 49 навършени години) в областта, наричан още размер на родилните контингенти и тяхната плодовитост, оказва съществено

влияние върху равнището на раждаемостта и определя характера на възпроизводството на населението.

Година	Брой жени във фертилна възраст (15-49)
2022 г.	18 632
2023 г.	18 269
2024 г.	17 732

Изводи:

С развитието на демографските процеси в област Разград през последните години се утвърдиха неблагоприятни тенденциии за намаляване броя на населението. Негативно влияние оказват ниската раждаемост и относително високата смъртност, както и външната и вътрешна миграция.

Застаряването на населението поражда редица здравни, социални и икономически проблеми. Увеличените потребности от здравни грижи и социално подпомагане водят до увеличаване на разходите в тези сфери и необходимост от по-големи ресурси.

1.2. Раждаемост

Върху раждаемостта съществено влияние оказват недостатъчната материална и жилищна осигуреност на семействата, снижаването на жизнения стандарт, високото ниво на безработица сред младите възрастови групи, намаляването и застаряването на фертилния контингент, измененията във фертилното поведение и психологическата нагласа за малко деца в семейството и др.

През 2024 г. в областта са регистрирани 644 родени деца, като от тях 642 (99,7%) са живородени.

(брой)

	2022			2023			2023		
	Общо	Живородено	Мъртвородено	Общо	Живородено	Мъртвородено	Общо	Живородено	Мъртвородено
България	56917	56596	321	57478	57197	281	53727	53428	299
Разград	**773**	**772**	**1**	**787**	**783**	**4**	**644**	**642**	**2**

През 2022 и 2023 г. броят на живородените се запазва относително постоянен, но през 2024 г. е намалял с 129 броя спрямо 2022 г.

		2022	2023	2023
		Коефициент на раждаемост (‰)	Коефициент на раждаемост (‰)	Коефициент на раждаемост (‰)
Общо	България	8,8	8,9	8,3
	Разград	**7,6**	**7,8**	**6,4**
В градовете	България	8,8	8,9	8,3
	Разград	**7,2**	**7,2**	**6,6**
В селата	България	8,5	8,7	8,2
	Разград	**7,9**	**8,3**	**6,2**

Коефициентът на общата раждаемост за областта спрямо предходните две години (2022 г. – 7,6‰ и 2023 г. – 7,8‰) намалява и за 2023 г. е 6,4‰, като същевременно остава по–нисък от средния за страната 8,3 ‰. В градовете и селата раждаемостта е съответно 6,6‰ и 6,2‰ на хиляда души от населението.

Характерно за областта, както и за страната е по-високата раждаемост в градовете (6,6‰), отколкото в селата (6,2‰).

Области	Общо	Възраст на майката							
		под 20	20 - 24	25 - 29	30 - 34	35 - 39	40 - 44	45 +	непоказана
Разград - 2022	772	60	177	247	197	78	10	3	-
Разград - 2023	783	63	186	242	196	70	22	4	-
Разград - 2024	642	53	154	189	163	68	14	1	-

Върху броя на ражданията съществено влияние оказва контингентът на жените в детеродна възраст, който намалява. Същият оказва съществено влияние върху равнището на раждаемостта и определя характера на възпроизводството на населението. Основни фактори, които определят равнището на раждаемостта и възпроизводството на населението, са размерът на родилните контингенти и тяхната плодовитост. И докато в началото на миналия век равнището на раждаемостта се е влияело основно от размера на фертилните контингенти, тъй като плодовитостта е била висока, то с настъпилите изменения в семейния модел и ролята на жената в обществото през последните десетилетия, все по-голямо значение придобива плодовитостта. Повъзрастовите показатели за плодовитост на жените показват, че най-висока е плодовитостта сред жените на възраст от 20 до 34 години (506 живородени от общо 642 или 78,8%). Сред по-младите майки под 20 години, 53 са живородените деца или 8,3 %. Единични са случаите на раждания за същия период във възрастовата група 45 +.

Тоталният коефициент на плодовитост (среден брой деца, които една жена ражда през целия си детероден период) се е намалил 1,50 през 2024 г. за областта на 1,70 през 2022 г. За страната този коефициент е малко по-висок през 2024 г. - 1,72. Теоретично определеният минимум за осигуряване на просто възпроизводство на населението е 2,1 живородени деца.

През последните години показателят се задържа на нива малко над 1,5, но въпреки това стойността му не е достатъчна за просто възпроизводство на населението.

	Коефициент на раждаемост (‰)	Тотален коефициент на плодовитост (Среден брой деца)	Средна възраст на майката при раждане на първо дете (години)
2022 г.			
Общо за страната	8,8	1,81	27,7
Разград	**7,6**	**1,70**	**26,6**
2024 г.			
Общо за страната	8,3	1,72	27,6
Разград	**6,4**	**1,50**	**25,9**

Средната възраст на жените при раждане на първо дете е 25,9 години и при раждане на дете е 28,1 години.

Общини	2022 Живородени			2023 Живородени			2024 Живородени		
	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета
Разград	772	394	378	783	411	372	642	316	326
Завет	69	34	35	46	24	22	52	28	24
Исперих	152	76	76	150	80	70	126	56	70
Кубрат	102	59	43	92	50	42	84	41	43
Лозница	57	28	29	55	26	29	48	25	23
Разград	312	163	149	344	180	164	265	131	134
Самуил	52	22	30	59	36	23	45	21	24
Цар Калоян	28	12	16	37	15	22	22	14	8

В териториален аспект раждаемостта е най-висока в общините Самуил – 7,7 ‰ а най–ниска в община Цар Калоян – 5,1 ‰. В останалите общини е малко над 6 ‰.

Общини	Раждаемост		
	2022	2023	2024
Разград	**7,6**	**7,8**	**6,4**
Завет	8,8	5,9	6,7
Исперих	8,1	8,0	6,7
Кубрат	7,4	6,7	6,2
Лозница	7,5	7,2	6,4
Разград	7,3	8,1	6,3
Самуил	9,0	10,1	7,7
Цар Калоян	6,3	8,4	5,1

Раждания и аборти в област Разград

година	Брой		На 1000 жени от 15 до 49 години	
	Раждания	Аборти	Раждания	Аборти
2024 г.	642	116	36,2	6,5
2023 г.	787	87	43,1	4,8
2022 г.	773	99	41,5	5,3

През разглеждания три годишен период абортите в областта се увеличават от 99 бр. (5,3‰) през 2022 г. на 116 бр. (6,5‰) през 2024 г.

години	Аборти - общо					Спонтанен аборт					Терапевтичен аборт				
	общо	в т.ч. на жени на възраст				общо	в т.ч. на жени на възраст				общо	в т.ч. на жени на възраст			
		под 15	15-19	20-29	30+		под 15	15-19	20-29	30+		под 15	15-19	20-29	30+
2024	**116**	0	15	38	63	**63**	0	11	21	41	**53**	0	4	17	32
2023	**87**	1	10	31	36	**55**	1	7	21	26	**32**		3	10	19
2022	**99**	1	10	39	49	**51**	1	5	18	27	**48**		5	21	22

Над половината от извършените аборти са спонтанни - 63 бр. (54,3%).

В структурата на терапевтичните аборти, абортите по желание са 90,6% (48 бр.) и само 9,4% (5 бр.) са аборти по медицински показания.

Според възрастовата структура 54,3% от извършените аборти (63 бр.) са в групата на жени 30+ години.

През разглеждания период относителният дял на живородените извънбрачно се повишава от 44,8% през 2022 г. на 49,5% през 2024 г. Относителният дял на извънбрачните живородени в селата е по-нисък, отколкото в градовете. За голяма част от извънбрачните раждания има данни за бащата, което означава, че тези деца най-вероятно се отглеждат в семейна среда от родители, живеещи в съжителство без брак.

	2022 г.				2024 г.			
	Общо	Брачно	Извън-брачно	% извънбрачни	Общо	Брачно	Извън-брачно	% извънбрачни
Разград	**772**	**426**	**346**	44,8%	**642**	**324**	**318**	49,5%
Завет	69	45	24	34,8%	52	27	25	48,1%
Исперих	152	77	75	49,3%	126	70	56	44,4%
Кубрат	102	43	59	57,8%	84	44	40	47,6%
Лозница	57	32	25	43,9%	48	22	26	54,2%
Разград	312	173	139	44,6%	265	115	150	56,6%
Самуил	52	36	16	30,8%	45	30	15	33,3%
Цар Калоян	28	20	8	28,6%	22	16	6	27,3%

В регионален аспект най-висок е относителният дял на извънбрачни раждания в общините Разград (56,6%), Лозница (54,2%). В тези общини делът е над 50%, най–нисък е в община Цар Калоян (27,3%) и община Самуил (33,3%).

Високият процент на извънбрачната раждаемост е характерен за всички области в страната и е в съответствие с промяната от традиционния семеен модел за сключен граждански брак, към свободно съжителство. Новият семеен модел променя и семейните отношения, и мястото и ролята на семейството в обществото, в посока на намаляване на тяхната икономическа, социална и традиционно-ценностна тежест и значимост.

Изводи:

Върху раждаемостта съществено влияние оказват недостатъчната материална и жилищна осигуреност на семействата, снижаването на жизнения стандарт, високото ниво на безработица сред младите възрастови групи, намаляването и застаряването на фертилния контингент, измененията във фертилното поведение и психологическата нагласа за малко деца в семейството и др.

1.3. Обща смъртност

Броят на умрелите лица в област Разград през последните две години (след Covid-19) е относително постоянен 1770 починали през 2023 г. и 1795 починали през 2024 г., докато през 2022 г. починалите лица са 2138. Въпреки това нивото на общата смъртност продължава да е високо и е над средната за страната (за областта 17,9 ‰ а за страната 15,6 ‰).

	Общо			В градовете			В селата		
	Смъртност (на 1 000 души от населението)			Смъртност (на 1 000 души от населението)			Смъртност (на 1 000 души от населението)		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Общо за страната	15,6	16,8	14,6	13,8	14,7	13,0	20,7	22,2	19,3
Разград	**17,9**	**19,1**	**16,9**	**15,5**	**16,3**	**14,8**	**20,1**	**21,4**	**18,8**

Смъртността сред мъжете (19,1‰) е по-висока в сравнение със смъртността сред жените (16,9‰). През 2024 г. от общо 1795 починали, жените са 880 а починалите мъже са 915. Продължават и силно изразените различия в смъртността сред градското и селското население. Коефициентът на смъртност е по-висок в селата (20,1‰) отколкото в градовете (15,5‰).

С най-висока смъртност е община Кубрат (22,90 ‰) и община Завет (20,15 ‰), а най-ниска е в общините Разград (16,45 ‰) и Исперих (16,03 ‰). В останалите общини регистрираната смъртност е над 18 - 19 ‰.

Смъртност по общини на 1000 души население

Община	2022 г.			2023 г.			2023 г.		
	Брой	Срено-годишно население	На 1000 души население	Брой	Срено-годишно население	На 1000 души население	Брой	Срено-годишно население	На 1000 души население
Завет	174	7942	21,91	151	7836	19,27	156	7743	20,15
Исперих	385	18843	20,43	308	18821	16,36	301	18772	16,03
Кубрат	356	13938	25,54	293	13767	21,28	311	13582	22,90
Лозница	150	7617	19,69	112	7598	14,74	138	7556	18,26
Разград	833	42957	19,39	715	42643	16,77	695	42244	16,45
Самуил	128	5800	22,07	97	5828	16,64	114	5834	19,54
Цар Калоян	112	4473	25,04	94	4410	21,32	80	4348	18,40
ОБЩО	**2138**	**101568**	**21,05**	**1770**	**100902**	**17,54**	**1795**	**100078**	**17,94**

Средната продължителност на живота за периода 2022 – 2024 г. е 73,1 години и се увеличава спрямо предходния период (2021 - 2023) – 71,6 години, като отново данните за мъжете са с по-неблагоприятни стойности – 69,7 години, а при жените средната продължителност на живота е 76,7 години.

За област Разград показателят е 73,1 години и е под средния за страната 75,6 години.

Периоди	Общо	Мъже	Жени
2020 – 2022	70,7	67,2	74,6
2021 – 2023	71,6	68,4	75,2
2022 – 2024	73,1	69,7	76,7

Показателят за преждевременна смъртност през последните три години се движи около 20-22 %. За 2024 г. е 22,23%. В стойността на показателя за преждевременна смъртност има съществени различия при мъжете и жените. Умрелите жени на възраст до 64 години в област Разград през 2024 г. са 13,86%, а стойността на този показател при мъжете е 30,27% - два пъти е по–висок.

За област Разград преждевременната смъртност в градовете (21,33%) е малко по–ниска от тази в селата (22,85%). За разлика от областта този показател за страната е с по–високи стойности в градовете (20,84%) и по–ниски в селата (19,11%).

Коефициенти на преждевременна смъртност по местоживеене (%)

	2023				
	Общо			В градовете	В селата
	Общо	Мъже	Жени		
България	20,10	27,13	12,53	20,90	18,63
Разград	**21,24**	**27,90**	**13,72**	**20,57**	**21,82**
	2024				
	Общо			В градовете	В селата
	Общо	Мъже	Жени		
България	20,24	27,01	13,03	20,84	19,11
Разград	**22,23**	**30,27**	**13,86**	**21,33**	**22,85**

Констатация: Нивото на общата смъртност през последната година намалява. Смъртността сред мъжете продължава да бъде по-висока в сравнение със смъртността сред жените. Задържащото се високо ниво на смъртността се дължи предимно на умиранията на хора в по-високите възрастови групи.

На първо място за 2024 г. по причини за смъртност в област Разград са болестите на кръвообращението – 1126, ‰ при 948,5 ‰ за страната.

На второ място по смъртност са онкологичните заболявания. През 2024 г. те са 287,8 ‰ (за страната – 265,8 ‰). С най–висок относителен дял за областта от този клас болести „Новообразувания" са „Злокачествено новообразувание на трахеята, бронхите и белия дроб" (56,0‰), следвани от тези на дебелото черво (54,0‰).

На трето място по смъртност през 2024 г. са болестите на дихателната система 107 на сто хиляди за област Разград (по високи от тези за страната - 77,4 на сто хиляди).

СМЪРТНОСТ ПО ПРИЧИНИ ПРЕЗ 2024 ГОДИНА ПО ПОЛ

	България			Разград		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
Общо	**1563,9**	**1677,0**	**1459,2**	**1793,6**	**1907,1**	**1689,1**
Клас I Някои инфекциозни и паразитни болести (A00-B99)	**8,0**	**9,4**	**6,7**	**7,0**	**10,4**	**3,8**
Туберкулоза (A15-A19, B90)	0,9	1,5	0,3	-	-	-
Болест, предизвикана от вируса на човешкия имунодефицит (HIV) (B20-B24)	0,2	0,3	0,0	-	-	-
Вирусен хепатит (B15-B19), B94.2	0,3	0,5	0,1	-	-	-
Други инфекциозни и паразитни болести (A00-A09, A20-B09, B25-B89, B91-B94.1, B94.8-B99)	6,6	7,1	6,2	7,0	10,4	3,8
Клас II Новообразувания (C00-D48)	**265,8**	**313,7**	**221,5**	**287,8**	**343,9**	**236,1**
Злокачествени новообразувания (C00-C97)	264,4	312,5	219,9	286,8	343,9	234,2
в това число:						
Злокачествени новообразувания на устните, устната кухина и фаринкса (C00-C14)	6,1	9,7	2,9	9,0	14,6	3,8
Злокачествено новообразувание на хранопровода (C15)	3,2	5,2	1,4	2,0	4,2	-
Злокачествено новообразувание на стомаха (C16)	13,4	17,4	9,7	20,0	25,0	15,4
Злокачествено новообразувание на дебелото черво (колон), ректума и ануса (C18-C21)	39,7	49,2	30,9	54,0	75,0	34,5
Злокачествено новообразувание на черния дроб и интрахепаталните жлъчни пътища (C22)	10,5	13,2	8,0	11,0	18,8	3,8
Злокачествено новообразувание на панкреаса (C25)	18,2	20,0	16,5	12,0	12,5	11,5
Злокачествено новообразувание на ларинкса (C32)	4,6	8,7	0,8	6,0	12,5	-

Злокачествено новообразуване на трахеята, бронхите и белия дроб (C33-C34)	52,3	77,6	28,8	56,0	85,5	28,8
Злокачествен меланом на кожата (C43)	2,8	3,4	2,3	1,0	2,1	-
Злокачествено новообразуване на млечната жлеза (C50)	18,9	0,7	35,8	27,0	-	51,8
Злокачествено новообразуване на шийката на матката (цервикс) (C53)	5,0	-	9,6	6,0	-	11,5
Злокачествено новообразуване на тялото на матката (C54-C55)	4,7	-	9,1	6,0	-	11,5
Злокачествено новообразуване на яйчника (C56)	6,1	-	11,7	3,0	-	5,8
Злокачествено новообразуване на простатата (C61)	15,8	32,8	-	14,0	29,2	-
Злокачествено новообразуване на бъбрека, с изключение на бъбречното легенче (C64)	6,4	8,8	4,2	8,0	10,4	5,8
Злокачествено новообразуване на пикочния мехур (C67)	9,2	14,8	4,0	7,0	14,6	-
Злокачествено новообразуване на главния мозък и други части на централна та нервна система (C70-C72)	9,5	10,4	8,7	11,0	8,3	13,4
Злокачествено новообразуване на главния мозък и други части на щитовидната жлеза (C73)	0,7	0,5	0,7	1,0	-	1,9
Болест на 'Hodgkin и лимфоми (C81-C86)	3,5	4,1	2,9	3,0	2,1	3,8
Левкемия (C91-C95)	6,0	6,8	5,3	5,0	6,3	3,8
Други злокачествени новообразувания на лимфната, кръвотворната и сродните им тъкани (C88, C90, C96)	2,1	2,3	2,0	-	-	-
Други злокачествени новообразувания (C17, C23-C24, C26-C31, C37-C41, C44-C49, C51-C52, C57-C60, C62-C63, C65-C66, C68-C69, C74-C80, C97)	25,6	27,1	24,3	25,0	22,9	26,9
Новообразования in situ, доброкачествени новообразования и новообразувания с неопределен или неизвестен характер (D00-D48)	1,4	1,2	1,6	1,0	-	1,9
Клас III Болести на кръвта, кръвотворните органи и отделни нарушения, включващи имунния механизъм (D50-D89)	**1,4**	**1,5**	**1,3**	**2,0**	**2,1**	**1,9**
Клас IV Болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата (E00-E89)	**22,8**	**21,8**	**23,7**	**17,0**	**16,7**	**17,3**
Захарен диабет (E10-E14)	22,2	21,2	23,1	16,0	14,6	17,3
Други ендокринни, хранителни и метаболитни разстройства (E00-E07, E15-E89)	0,6	0,5	0,6	1,0	2,1	-
Клас V Психични и поведенчески разстройства (F01-F99)	**1,2**	**1,4**	**1,0**	**1,0**	**-**	**1,9**
Деменция (F01, F03)	0,5	0,2	0,7	1,0	-	1,9
Злоупотребата с алкохол (включително алкохолна психоза) (F10)	0,4	0,7	0,0	-	-	-
Наркотична зависимост, токсикомания (F11-F16, F18-F19)	0,0	0,1	-	-	-	-
Други психични и поведенчески разстройства (F04-F09, F17, F20-F99)	0,3	0,4	0,2	-	-	-
Клас VI, VII, VIII Болести на нервната система и сетивните органи (G00-H95)	**13,9**	**15,6**	**12,3**	**12,0**	**16,7**	**7,7**
Болест на Parkinson (G20)	2,0	1,9	2,0	-	-	-
Болест на Алцхаймер (G30)	0,6	0,5	0,7	-	-	-
Други заболявания на нервната система и сетивните органи (G00-G12, G14, G21-G25, G31-H95)	11,3	13,1	9,6	12,0	16,7	7,7
Клас IX Болести на органите на кръвообращението (I00-I99)	**948,5**	**948,8**	**948,3**	**1126,1**	**1104,7**	**1145,9**
Исхемична болест на сърцето (I20-I25)	201,2	222,0	181,9	292,8	308,5	278,3
в това число:						
Остър инфаркт на миокарда (I21-I22)	72,0	94,0	51,6	124,9	158,4	94,1
Други форми на исхемична болест на сърцето (I20, I23-I25)	129,2	128,0	130,3	167,9	150,1	184,3

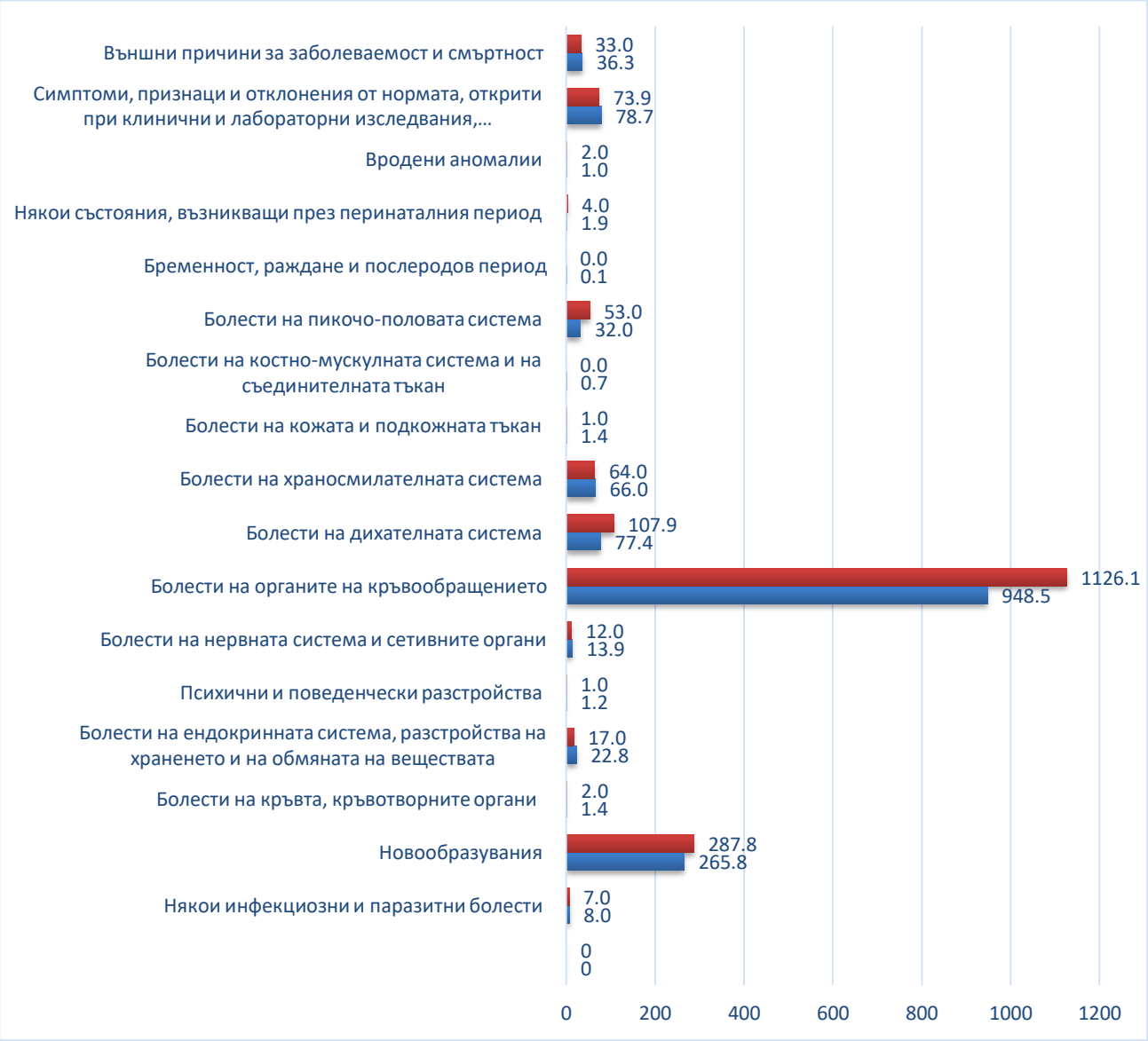
Други болести на сърцето (I30-I51)	301,9	303,4	300,4	216,8	218,9	215,0
Мозъчносъдови болести (I60-I69)	272,2	253,1	289,9	455,6	427,3	481,8
Други болести на органите на кръвообращението (I00-I15, I26-I28, I70-I99)	173,3	170,3	176,1	160,9	150,1	170,8
Клас X Болести на дихателната система (J00-J99)	**77,4**	**93,8**	**62,2**	**107,9**	**156,3**	**63,3**
Грип (J09-J11)	0,8	0,9	0,6	-	-	-
Пневмония (J12-J18)	36,5	44,2	29,4	53,0	64,6	42,2
Хронични болести на долните дихателни пътища (J40-J47)	18,5	23,3	14,1	40,0	68,8	13,4
в това число:						
Астма (J45-J46)	0,4	0,3	0,4	-	-	-
Други хронични болести на долните дихателни пътища (J40-J44, J47)	18,2	23,0	13,7	40,0	68,8	13,4
Други болести на дихателната система (J00-J06, J20-J39, J60-J99)	21,6	25,3	18,1	15,0	22,9	7,7
Клас XI Болести на храносмилателната система (K00-K92)	**66,6**	**88,5**	**46,4**	**64,0**	**83,4**	**46,1**
Язва на стомаха, на дванадесетопръстника, гастройеюнална язва (K25-K28)	2,9	3,3	2,6	1,0	-	1,9
Цироза, фиброза и хроничен хепатит на черния дроб (K70, K73-K74)	27,2	44,4	11,4	26,0	50,0	3,8
Други болести на храносмилателната система (K00-K22, K29-K66, K71-K72, K75-K92)	36,5	40,8	32,5	37,0	33,3	40,3
Клас XII Болести на кожата и подкожната тъкан (L00-L99)	**1,4**	**1,2**	**1,6**	**1,0**	**2,1**	**-**
Клас XIII Болести на костно-мускулната система и на съединителната тъкан (M00-M99)	**0,7**	**0,7**	**0,7**	**-**	**-**	**-**
Ревматоиден артрит и артрози (M05-M06, M15-M19)	0,2	0,1	0,2	-	-	-
Други увреждания на костно-мускулната система и на съединителната тъкан (M00-M02, M08-M13, M20-M99)	0,6	0,6	0,5	-	-	-
Клас XIV Болести на пикочо-половата система (N00-N99)	**32,0**	**34,8**	**29,4**	**53,0**	**43,8**	**61,4**
Болести на бъбреците и уретера (N00-N29)	31,4	34,0	29,1	53,0	43,8	61,4
Други болести на пикочо-половата система (N30-N99)	0,6	0,9	0,4	-	-	-
Клас XV Бременност, раждане и послеродов период (O00-O99)	**0,1**	**-**	**0,2**	**-**	**-**	**-**
Клас XVI Някои състояния, възникващи през перинаталния период (P00-P96)	**1,9**	**2,5**	**1,3**	**4,0**	**4,2**	**3,8**
Клас XVII Вродени аномалии (пороци на развитието), деформации и хромозомни аберации (Q00-Q99)	**1,0**	**1,2**	**0,8**	**2,0**	**2,1**	**1,9**
Клас XVIII Симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде (R00-R99)	**78,7**	**79,7**	**77,8**	**73,9**	**68,8**	**78,7**
Внезапна смърт на кърмаче (R95)	0,0	0,1	-	-	-	-
Недобре определени и неуточнени причини за смърт (R96-R99)	50,0	59,2	41,4	68,9	64,6	72,9
Други симптоми, признаци и отклонения от нормата, открити при клинични и лабораторни изследвания, некласифицирани другаде (R00-R94)	28,7	20,4	36,4	5,0	4,2	5,8
Клас XX Външни причини за заболеваемост и смъртност (V01-Y98)	**36,3**	**55,1**	**18,9**	**33,0**	**50,0**	**17,3**
Злополуки (V01-X59, Y85-Y86)	20,1	29,6	11,3	19,0	27,1	11,5
в това число:						
Транспортни злополуки (V01-V99,Y85)	6,9	11,1	3,0	6,0	10,4	1,9
Падания (W00-W19)	5,8	6,9	4,7	3,0	2,1	3,8
Случайно удавяне и потъване във вода '(W65-W74)	1,2	2,1	0,3	-	-	-

Случайно отравяне и въздействие на отровни вещества (X40-X49)	1,1	1,7	0,6	1,0	-	1,9
Други зополуки (W20-W64, W75- X39, X50-59, Y86)	5,2	7,8	2,8	9,0	14,6	3,8
Умишлено самонараняване (X60-X84, Y87.0)	7,0	11,6	2,9	8,0	14,6	1,9
Нападение (X85-Y09, Y87.1)	0,7	0,9	0,5	-	-	-
Нараняване с неопределени намерения (Y10-Y34, Y87.2)	7,3	11,3	3,6	6,0	8,3	3,8
Други външни причини за травми и отравяния (Y35-Y84, Y88-Y89)	1,1	1,7	0,6	-	-	-
Клас XXII Кодове за специални цели (U00-U85)	**6,1**	**7,5**	**4,8**	**2,0**	**2,1**	**1,9**
в т.ч. COVID-19 (U07.1-U07.2)	6,1	7,5	4,8	2,0	2,1	1,9

Изводи:

България е с най-висок показател за обща смъртност сред страните от ЕС. Високото ниво на общата смъртността в страната е продължение на започналата преди години трайна тенденция на нарастване на този показател.

След преминаването на епидемията от Covid-19 през 2023 г. и 2024 г. се наблюдава стабилизиране на броя на умрелите лица и на коефициентът на обща смъртност. Националният показател за обща смъртност е по-висок от средния за ЕС. Запазва се тенденцията смъртността да бъде по-висока при мъжете, отколкото при жените и в селата, отколкото в градовете.

1.4. Детска смъртност

През 2023 г. в областта са починали 10 деца на възраст до една година, а коефициентът на детска смъртност е 6,5‰ и е по – висок от средния за страната 4,8‰ За сравнение, през 2022 г. коефициентът на детска смъртност е бил 14.4‰, а през 2021 г. - 5.6‰.

	Общо			В градовете			В селата		
	Детска смъртност (на 1 000 живородени)			Детска смъртност (на 1 000 живородени)			Детска смъртност (на 1 000 живородени)		
	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета	общо	момчета	момичета
Общо за страната	4,5	5,1	3,8	3,8	4,4	3,3	6,2	7,0	5,3
Разград	**10,9**	**9,5**	**12,3**	**3,2**	**0,0**	**5,9**	**18,3**	**17,5**	**19,1**

	2022			2023			2024		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Момчета	Момичета
Общо за страната	4,8	5,4	4,2	4,9	5,2	4,7	4,5	5,1	3,8
Разград	**6,5**	**5,1**	**7,9**	**12,8**	**12,2**	**13,4**	**10,9**	**9,5**	**12,3**

Година	Общо		В градовете		В селата	
	брой	На 1000 живородени	брой	На 1000 живородени	брой	На 1000 живородени
2024 г.	7	10,9	1	3,0	6	19,1
2023 г.	10	12,8	8	23,3	2	4,6
2022 г.	5	6,5	1	2,8	4	8,9

Възрастовата структура на детската смъртност е:
- под 1 ден - 2
- под 1 месец – 2
- от 1 месец до 1 година - 3

През последната година се наблюдава леко понижаване на детската смъртност в областта спрямо 2023 г., но въпреки това спрямо 2022 г. тя е повишена и същата е много над стойностите за страната.

В регионален аспект през 2024 г. в общо три общини (Завет, Лозница и Цар Калоян) коефициентът на детска смъртност е нулев. Най – висока е детската смъртност в община Разград с три починали деца до 1 година, следвана от община Кубрат – 2 деца и Исперих и Самуил с по едно починало дете до 1 година.

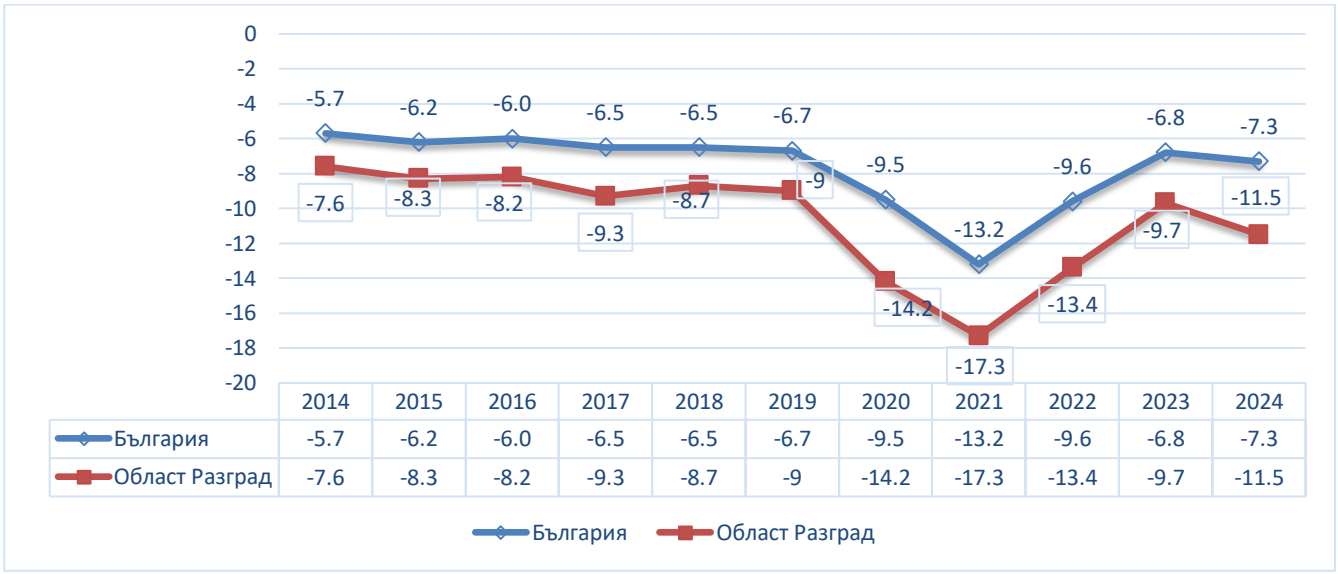
Естествен прираст

Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Разликата между живородените и умрелите представлява естественият прираст на населението. След 1990 г. демографското развитие се характеризира с отрицателен естествен прираст на населението. През 2024 г. в резултат на отрицателния естествен прираст населението на областта е намаляло с 1237 души.

Намалението на населението, измерено чрез коефициента на естествения прираст, е минус 11,5‰. Показателят е по – висок от този за страната – 7,3‰. Коефициентът на естествения прираст в градовете е почти еднакъв с този в селата.

Анализ на данните за динамиката на коефициента на естествен прираст в област Разград и страната показва, че в областта е налице значително по-неблагоприятна демографска ситуация и населението не е в състояние да се възпроизвежда.

През 2024 г. всички общини в областта имат отрицателен естествен прираст.

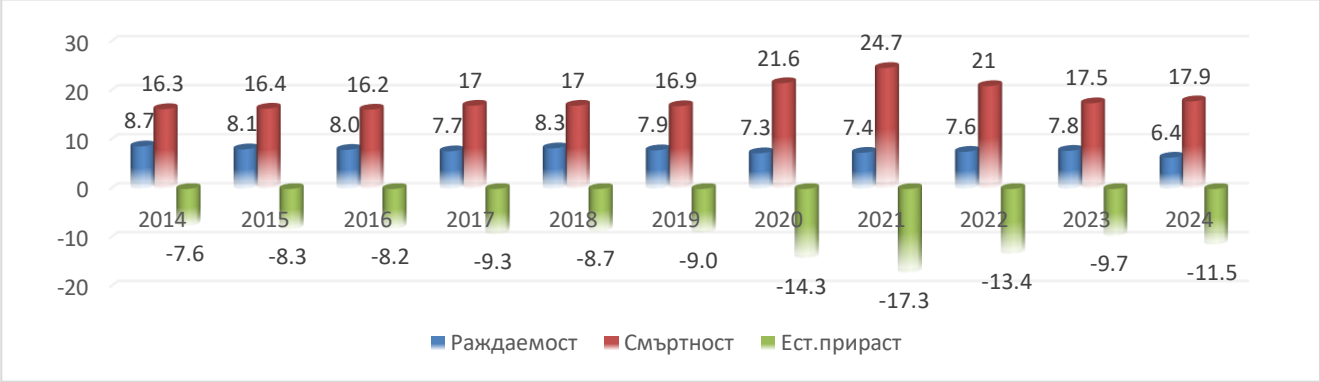
С най-малки по стойности коефициенти на отрицателен естествен прираст са общините Исперих (-9,3‰), Разград (-10,2‰), и Лозница (-11,9‰).

С най-голямо намаление на населението вследствие на високия отрицателен естествен прираст е община Кубрат - минус 16,7‰, следвана от община Цар Калоян - минус 13,3 и община Завет – минус 13,4‰.

Естествен прираст по общини в област Разград

община	2024 г.		2023 г.		2022 г.	
	брой	На 1000 души	брой	На 1000 души	брой	На 1000 души
Завет	-104	-13,4	-105	-13,4	-105	-13,2
Исперих	-175	-9,3	-158	-8,4	-233	-12,4
Кубрат	-227	-16,7	-201	-14,6	-254	-18,2
Лозница	-90	-11,9	-57	-7,5	-93	-12,2
Разград	-430	-10,2	-371	-8,7	-521	-12,1
Самуил	-69	-11,8	-38	-6,5	-76	-13,1
Цар Калоян	-58	-13,3	-57	-12,9	-84	-18,8

Съществено влияние върху броя и структурите на населението оказва и механичният прираст, който през 2024 г. отрицателен - минус 84 души. Той се формира като разлика между броя на заселилите се и изселилите се от областта.

Мястото на здравеопазването при решаване на демографските проблеми на населението е безспорно, но не е решаващо. Подобряването на демографското състояние е сложен и продължителен процес, който зависи от активните и целенасочени действия не само на здравните институции, но и на редица други органи и организации, както и на цялото общество.

	Средно-годишно население	Живородени	Мъртвородени	Умрели	Детска смъртност	Естествен прираст-105	Заселени	Изселени	Механичен прираст
Завет	7743	52	0	156	0	-104	183	180	3
Исперих	18772	126	1	301	1	-175	457	424	33
Кубрат	13582	84	0	311	2	-227	272	289	-17
Лозница	7556	48	0	138	0	-90	186	188	-2
Разград	42244	265	1	695	3	-430	947	1043	-96
Самуил	5834	45	0	114	1	-69	187	175	12
Цар Калоян	4348	22	0	80	0	-58	75	92	-17
ОБЛАСТ	**100078**	**642**	**2**	**1795**	**7**	**-1153**	**2307**	**2391**	**-84**

Важно значение за снижаването на детската смъртност има организацията на медицинското наблюдение на бременните и децата през първата година от живота им, организацията на родилната помощ и медицинската помощ за болните деца. Ранният обхват на бременните, системното им и активно наблюдение, особено на бременните с висок риск (3-ти и по-висок пореден номер на раждане, малък интервал между ражданията, възраст на майката до 20 или над 35 години, екстрагенитални заболявания на майката, злоупотреба с алкохол, тютюнопушене, наркотици, извънбрачна бременност), добрата организация на дейността в родилните отделения намаляват вероятността от умиране на детето в неонаталния период и са предпоставка за намаляване и на постнеонаталната смъртност.

Отчитането на тези закономерности и насочването на вниманието към рисковите семейства, рисковите бременности и рисковите деца до 1 г. възраст разкрива значителни резерви за снижаване на детската смъртност. Това налага утвърждаването на грижите за бременните и децата като приоритетни направления в извънболничната помощ у нас.

Трайните демографски промени, тенденции и предизвикателства са свързани с:

- Трайно намаляване на броя на населението – за разглеждания период (2022 – 2024) населението на областта е намаляло с 1647 души.
- Траен отрицателен естествен прираст – трайно задържане на ниски нива на раждаемост, които не могат да компенсират трайно високите нива на смъртност;
- Броят на жените във фертилна възраст (15 – 49 навършени години), или размерът на родилните контингенти и тяхната плодовитост, оказва съществено влияние върху равнището на раждаемостта и определя характера на възпроизводството на населението. Броят на жените във фертилна възраст в област Разград към 31.12.2024 г. е 17732, като спрямо предходната година намалява със 537. Броят на жените в тази възрастова група намалява основно поради емиграционните процеси.

- Незадоволително ниво на репродуктивна култура на населението в репродуктивна възраст. Високи са нивата на абортите по желание. Ежегодно абортите съставляват почти 30% от живородените деца;
- Независимо от положителната тенденция в намаляването на нивото на детската смъртност в България, тя продължава да е по-висока от тази в страните от Европейския съюз;
- Преждевременната смъртност, особено сред мъжете продължава да бъде висока;
- Висока е миграцията и емиграцията на младежи;
- Продължава процесът на демографско остаряване, изразяващ се в намаляване на абсолютния брой и относителния дял на населението на възраст под 15 години и увеличаване на дела на населението на 65 и повече години;
- В резултат на процеса на остаряването на населението, сериозни изменения претърпява неговото разпределение в трите възрастови групи под-, в– и над-трудоспособна възраст, което има пряко отражение върху икономическата и социална сфера;
- Устойчива стагнация по отношение на подмладяването и възпроизводството на трудоспособното население;
- Неравномерно е териториалното разпределение на населението. Развива се тенденцията на обезлюдяване на населени места;

1.5. Заболеваемост и болестност

- АКТИВНА ТУБЕРКУЛОЗА

За 2024 г. няма регистрирани болни от активна туберкулоза в областната болница. Анализът е за периода 2021 – 2023 г., като показателите за регистрирани заборамания от активна туберкулоза и за новооткрити намаляват от 14,8 за 2021 г. на 5,9 за 2023 г. и съответно 9,3 за 2021 г. на 5,9 за 2023 г.

Регистрирани заболявания от активна туберкулоза в област Разград

	общо		в т.ч. новооткрити	
	брой	на 100000 души от населението	брой	на 100000 души от населението
2024 г.				
2023 г.	6	5,9	6	5,9
2022 г.	12	11,8	11	10,8

- ЗЛОКАЧЕСТВЕНИ НОВООБРАЗУВАНИЯ

През последните години злокачествените новообразования са на второ място в областта по причина за смъртност. Болестността от онкологични заболявания бележи леко увеличение от 4441 през 2023 г., на 4607 през 2024 г. От новооткритите заболявания, регистрирани в КОЦ – Русе за същият период, се наблюдава също увеличение от 274 през 2023 г. на 316 през 2023 г.

Сред злокачествените новообразувания най-често срещани са:

- меланом и други злокачествени образувания на кожата – 1017 бр.
- млечна жлеза – 766 бр.
- женски полови органи – 738 бр.
- храносмилателни органи – 652 бр.

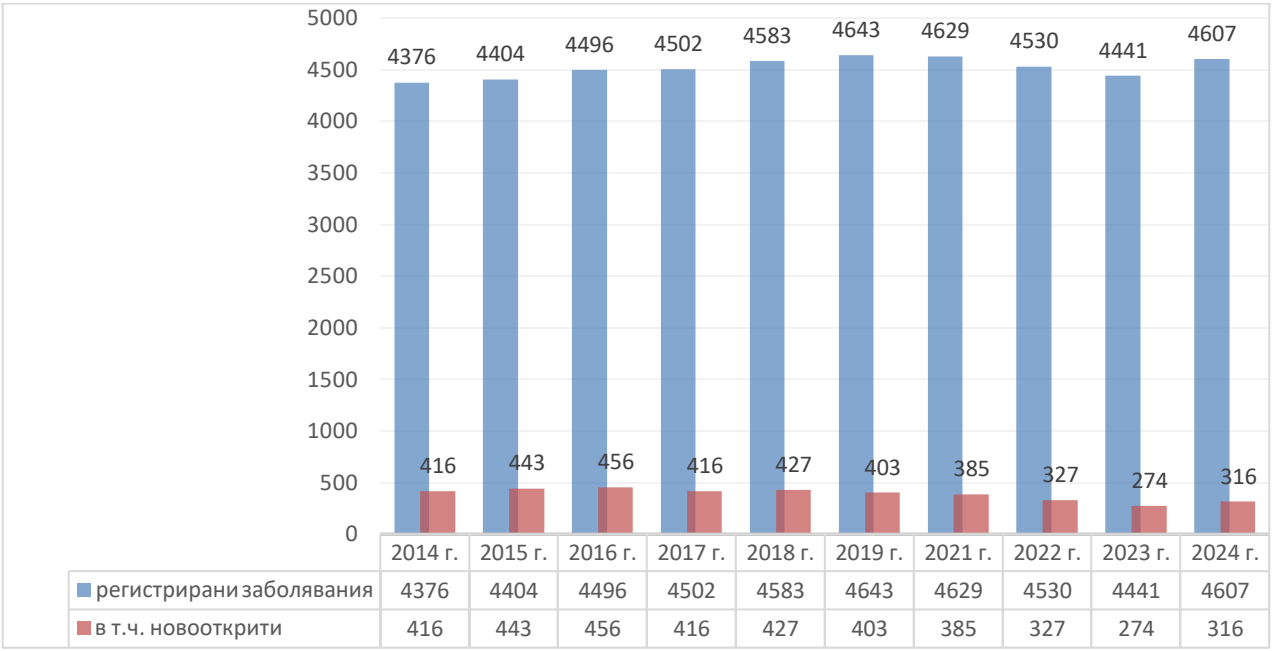
В нозологичната структура на тези заболявания няма съществени изменения. Висока е заболеваемостта от злокачествени новообразувания на: млечната жлеза при жените; меланом и други злокачествени новообразувания на кожата; простатата; трахеята, бронхите и белия дроб; дебелото черво; тялото на матката; шийката на матката; ректосигмоидалната област, право черво (ректум), анус и анален канал и т.н.

Регистрирани

Наименование	2023 г.			2024 г.		
	регистрирани заболявания			регистрирани заболявания		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Злокачествени новообразувания – всичко	**4441**	**1655**	**2789**	**4607**	**1770**	**2837**
Устни, устна кухина и фаринкс	**116**	**82**	**34**	**114**	**80**	**34**
в т.ч.: устна	56	42	14	55	40	15
Храносмилателни органи	**604**	**322**	**282**	**652**	**359**	**293**
в т.ч.:хранопровод	2	2	0	4	2	2
стомах	70	37	33	79	49	30
дебело черво	260	135	125	287	161	126
ректосигмоидална област, право черво, анус и анален канал	215	120	95	221	123	98
черен дроб и жлъчни пътища	15	10	5	13	6	7
панкреас	24	11	13	24	9	15
Дихателни органи и гръден кош	**215**	**169**	**46**	**223**	**176**	**47**
в т.ч.:ларинкс	70	64	6	69	63	6
трахея, бронхи и бял дроб	135	97	38	142	103	39
Кости и ставни хрущяли	10	5	5	10	5	5
Меланом и др. злокачествени новообразувания на кожата	**969**	**404**	**565**	**1017**	**427**	**590**
в т.ч.:злакачествен меланом на кожата	70	36	34	76	36	40
Мезотелиална и меки тъкани	**56**	**17**	**39**	**47**	**15**	**32**
Млечна жлеза	**763**	**6**	**757**	**766**	**5**	**761**
Женски полови органи	**737**		**737**	**738**		**738**
в т.ч.:шийка на матката	259		259	274		274
тяло на матката	307		307	300		300
с неуточнена локализация на матката	1		1	3		3
яйчник	125		125	120		120
Мъжки полови органи	**277**	**277**		**310**	**310**	
в т.ч.:простата	215	215		242	242	
Пикочна система	**312**	**219**	**93**	**332**	**239**	**93**
в т.ч.:пикочен мехур	216	170	46	221	177	44
Око, главен мозък и др. части на централната нервна система	**37**	**25**	**12**	**42**	**26**	**16**
в т.ч.: само око и неговите придадъци	7	4	3	9	6	3
главен мозък	23	17	6	26	16	10
Щитовидна и др. ендокринни жлези	141	18	122	143	18	125
в т.ч.:щитовидна жлеза	141	19	122	143	18	125
Неточно определени, вторични и неуточнени локализации	**56**	**34**	**22**	**58**	**31**	**27**
Лимфна, кръвотворна и сродните им тъкани	**148**	**76**	**72**	**155**	**79**	**76**
в т.ч.:болест на Hodgkin	48	21	27	48	21	27
нехочкинов лимфон	44	24	20	50	25	25
левкемия	46	26	20	48	28	20
лимфоидна левкемия	30	17	13	30	17	13
миелоидна лефкемия	8	4	4	10	6	4
Самостоятелни множествени локализации	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Новообразувания ин ситу	**146**	**18**	**128**	**145**	**18**	**127**

Новооткрити

Наименование	2023 г.			2024 г.		
	в т.ч. с диагноза установена за първи път (новооткрити)			в т.ч. с диагноза установена за първи път (новооткрити)		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
Злокачествени новообразувания – всичко	**274**	**142**	**132**	**316**	**173**	**143**
Устни, устна кухина и фаринкс	**6**	**5**	**1**	**5**	**4**	**1**
в т.ч.: устна	1	0	1	1	0	1
Храносмилателни органи	**70**	**37**	**33**	**81**	**46**	**35**
в т.ч.:хранопровод	1	1	0	1	0	1
стомах	9	2	7	13	9	4
дебело черво	26	15	11	34	23	11
ректосигмоидална област, право черво, анус и анален канал	22	12	10	20	10	10
черен дроб и жлъчни пътища	4	3	1	2	0	2
панкреас	7	3	4	7	2	5
Дихателни органи и гръден кош	**28**	**22**	**6**	**29**	**23**	**6**
в т.ч.:ларинкс	5	5	0	4	4	0
трахея, бронхи и бял дроб	22	16	6	24	18	6
Кости и ставни хрущяли	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Меланом и др. злокачествени новообразувания на кожата	**46**	**23**	**23**	**68**	**33**	**35**
в т.ч.:злакачествен меланом на кожата	5	3	2	7	2	5
Мезотелиална и меки тъкани	**7**	**2**	**5**	**0**	**0**	**0**
Млечна жлеза	**27**	**1**	**26**	**24**	**0**	**24**
Женски полови органи	**23**		**23**	**25**		**25**
в т.ч.:шийка на матката	4		4	12		12
тяло на матката	11		11	8		8
с неуточнена локализация на матката	0		0	1		1
яйчник	7		7	4		4
Мъжки полови органи	**23**	**23**		**33**	**33**	
в т.ч.:простата	22	22		29	29	
Пикочна система	**25**	**17**	**8**	**28**	**23**	**5**
в т.ч.:пикочен мехур	19	13	6	18	15	3
Око, главен мозък и др. части на централната нервна система	**2**	**2**	**0**	**4**	**2**	**2**
в т.ч.: само око и неговите придадъци	0	0	0	1	1	0
главен мозък	2	2	0	3	1	2
Щитовидна и др. ендокринни жлези	**4**	**0**	**4**	**2**	**0**	**2**
в т.ч.:щитовидна жлеза	4	0	4	2	0	2
Неточно определени, вторични и неуточнени локализации	**11**	**8**	**3**	**12**	**6**	**6**
Лимфна, кръвотворна и сродните им тъкани	**2**	**2**	**0**	**5**	**3**	**2**
в т.ч.:болест на Hodgkin	0	0	0	0	0	0
нехочкинов лимфон	1	1	0	4	2	2
левкемия	1	1	0	1	1	0
лимфоидна левкемия	1	1	0	0	0	0
миелоидна лефкемия	0	0	0	1	1	0
Самостоятелни множествени локализации	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Новообразувания ин ситу	**7**	**2**	**5**	**3**	**1**	**2**

	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.
регистрирани заболявания	4376	4404	4496	4502	4583	4643	4629	4530	4441	4607
в т.ч. новооткрити	416	443	456	416	427	403	385	327	274	316

При децата до 17 години през 2024 г. регистрираните заболявания от злокачествени новообразувания сабележат леко намаление от 9 броя за 2023 г. на 7 броя за 2024 г., като с най-висока честота са злокачествените заболявания на лимфната, кръвотворната и сродните им тъкани 3 броя от общо 7 броя. При тази възрастова група през 2024 г. няма регистрирани новооткрити случаи.

Регистрираните заболявания на деца от 0 - 17 г.

Наименование и локализацияна на новообразуването по МКБ – 10	Регистрирани заболявания 2023			Регистрирани заболявания 2024		
	Всичко	мъже	жени	Всичко	мъже	жени
Злокачествени новообразувания всичко	**9**	**6**	**3**	**7**	**5**	**2**
Храносмилателни органи						
дебело черво						
Мезотелиална и меки тъкани	2	1	1	2	1	1
Мъжки полови органи	1	1		1	1	
в т. ч.: простата						
Пикочна система	1	1		1	1	
Око, главен мозък и други части на централната нервна система	1	1				
в т. ч.: око и неговите придатъци						
Лимфна, кръвотворна и сродните им тъкани	4	2	2	3	2	1
в т. ч.: болест на Hodgkin						
нехочкинов лимфом	2	1	1	1	1	
левкемия	1		1	1		1
лимфоидна левкемия	1		1	1		1
миелоидна левкемия						
Самостоятелни (първични) множествени локализации						
Новообразувания ин ситу						

- ПСИХИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

През 2024 г. отделение по психиатрия към МБАЛ „Св. Иван Рилски – Разград" АД не функционира, поради липса на медицински специалисти. Данните в анализа са за периода 2021 г. – 2023 г.

Броят на психично болните, намиращи се под наблюдение в психиатричните заведения в края на 2023 г. е 4962 и остава сравнително постоянен през наблюдавания период 2021 – 2023 г.. Броят на новооткритите случаи за последните също остава постоянен около 10 бр.

В структурата на заболяванията най-много са случаите на умствена изостаналост – 1296 бр., следвани от случаите на разстройство на настроението – 1031 бр., шизофрения – 944 бр. и т. н.

Болни под наблюдение на психиатричните заведения, отделения, кабинети и амбулатории.

	2021 г.		2022 г.		2023 г.	
	Регистри-рани	в т.ч. ново-открити	Регистри-рани	в т.ч. ново-открити	Регистри-рани	в т.ч. ново-открити
Психични и поведенчески разстройства – общо	**4950**	**13**	**4958**	**11**	**4962**	**10**
Деменция	183		183		183	
Делир, непредизвикан от алкохол и др. психоактивни вещества	2		2		2	
Други разстройства дължащи се на мозъчно заболяване	268		268		269	1
Психични и поведенчески разстройства, дължащи се на употреба на алкохол	433	1	432		433	1
Психични и поведенчески разстройства, дължащи са на употреба на други психоактивни вещества	1		2	1	2	
Психични и поведенчески разстройства, дължащи са на употреба на опиоиди			1	1	1	
Шизофрения, шизотипни и налудни разстройства	940	6	945	6	944	2
Шизофрения	857	6	862	6	861	2
Остри преходни психотични разстройства	35		35		35	
Разстройства на настроението	1031	1	1031	1	1031	1
Маниен епизод	58		58		58	
Биполярно ефективно разстройство	80		80		80	1
Депресивен епизод	62		62		62	
Рецидивиращо депресивно разст.	828	1	828		828	
Невропатични, свързани със стес и сомато формни разстройства	625	2	627	2	628	2
Разстройства на храненето, съня и сексуалността	2		2		2	
Разстройства на личността и поведението в зряла възраст	147		147		148	1
Умствена изостаналост	1294	1	1295	1	1296	2
Специфични разстройства в развитието	19	1	19		19	
Генерализирани разстройства в развитието (аутизъм)						
Хиперкинетични разстройства						
Други разстройства в поведението и емоциите	4		4		4	
Неорганична енуреза						

Болните под наблюдение за 2023 г. по видове заболявания на 100000 души население са много над средните за страната. Област Разград е водеща по тези видове заболявания.

Следва да се има предвид, че тъй като психичните разстройства относително рядко довеждат до бърза смърт, това често е причина за пренебрегване на тяхната висока социална цена. Освен измеримите икономически загуби, психическите разстройства влошават качеството на човешкия живот.

- ИНВАЛИДНОСТ

През 2024 г. влезлите в сила експертни решения издадени от ТЕЛК комисиите при МБАЛ „Св. Иван Рилски – Разград" АД и МБАЛ – Кубрат ЕООД са 5375.

За същия период освидетевсваните и преосвидетелствани лица от област Разград в ТЕЛК комисии от цялата страна с влязло в сила експертно решение са 4309 с 104 повече от 2023 г. – 4205 души. От тях за първично освидетелсване – 1318 експертни решения и 2991 експертни решения за редовно преосвидетелстване. От издадените експертни решения 708 са с чужда помощ.

Разпределение по ЕР влезли в сила през 2024 г.

	2023 г.			**2023 г.**		
	Под 16 г.	Над 16 г.	Общо	Под 16 г.	Над 16 г.	**Общо**
над 90%	38	1069	1107	40	974	1014
от 71 до 90 %	67	1319	1386	86	1329	1415
от 50 до 70 %	62	1556	1618	72	1611	1683
до 50%	4	84	88	4	174	178
работоспособен	-	6	6		19	19
Общо	**171**	**4034**	**4205**	**202**	**4107**	**4309**

Разпределение по общини

община	2023 г.		2024 г.	
	брой	%	брой	%
Завет	365	4,66%	391	5,05%
Исперих	834	4,43%	771	4,11%
Кубрат	685	4,98%	621	4,57%
Лозница	305	4,01%	307	4,06%
Разград	1503	3,52%	1667	3,95%
Самуил	332	5,70%	330	5,66%
Цар Калоян	181	4,10%	222	5,11%
Област Разград	**4205**	**4,17%**	**4309**	**4,31%**

За 2024 г. с най-висок процент издадени и влезли в сила експертни решения от населението са общините Самуи, Цар Калоян и Завет. С най нисък е община Разград.

През 2024 г. 172 лица са обжалвали издените им експертни решения. НЕЛК София се е произнесла по 102 от жалбите както следва:

- отменя и връща – 48
- отменя и издава ново решение – 36
- потвърждава – 18

Също така през годината са издадени и 550 експертни решения на временно неработоспособни лица и 60 експертни решения на временно неработоспособни лица с увреждане.

Най-честата причина за призната трайно намалена работоспособност/вид и степен на увреждане са болестите на органите на кръвообращението. Следват новообразуванията, болести на костно–мускулната система и съединителна тъкан, болести на ендокринната система, разстройства на храненето и на обмяната на веществата, психични и поведенчески разстройства и т.н.

Диспансерно наблюдение

От данните за справката за водещите се на диспансерно наблюдение към края на 2023 г. е видно, че с най-голям дял са болестите на органите на кръвообръщението (74,64%), следвани от болестите на ендокринните жлези (13,97%) и болестите на дихателната система (6,25%).

	под наблюдение в края на годината	в т.ч. деца от 0 до 17 г.
Общо	**66142**	**-**
1. Болести на органите на кръвообръщението	**49288**	**-**
в т.ч.: хипертонична болест	28898	-
исхемична болест на сърцето	11315	-
мозъчни-съдова болест	6338	-
2. Болести на храносмилателната система	**171**	**-**
в т.ч.: язвена болест на стомаха и дванадесетопръстника	10	-
3. Болести на пикочо-половата система	**2871**	**-**
в т.ч.: гломерулни болести	52	-
хроничен нефрит	1848	-
невъзп. болести на женските полови органи	-	-
4. Болести на кръвта и кръвотворните органи	**-**	**-**
5. Болести на дихателната система	**2693**	**-**
в т.ч.: астма	1072	-
ХОБ	1528	-
6. Болести на ендокринните жлези и храненето	**9495**	**-**
в т.ч.: диабет	7367	-
7. Болести на нервната система	**788**	**-**
в т.ч.: епилепсия	315	-
болест на Паркинсон	228	-
8. Болести на ухото и мастоидния израстък	**-**	**-**
9. Болести на окото	**822**	**-**
в т.ч.: глаукома	625	-
10. Бременност раждане и послеродов период	**1**	**-**
11. Болести на костно-мускулната система	**13**	**-**
12. Други	**-**	**-**

1.6. Хоспитализирана заболеваемост

В област Разград функционират три лечебни заведения за болнична помощ - една областна многопрофилна болница за активно лечение в областния център – гр. Разград и две общински многопрофилни болници за активно лечение в общинските центрове в гр. Исперих и гр. Кубрат.

Няма разкрити специализирани лечебни заведения за болнична помощ, частни лечебни заведения за болнична помощ и болници за долекуване и продължително лечение.

За 2024 г. в лечебните заведения за болнична помощ са реализирани 16159 хоспитализации. Спрямо предходната година се наблюдава намаляване на броя хоспитализациите с 350 броя. В МБАЛ – Исперих ЕООД хоспитализациите се увеличават, а в МБАЛ „Св. Иван Рилски – Разград" АД се намаляват.

Име на ЛЗ	Брой хоспитализации	
	2023 г.	2024 г.
МБАЛ-Исперих ЕООД	3491	3815
МБАЛ-Кубрат ЕООД	3194	3175
МБАЛ Св. Иван Рилски-Разград АД	9824	9169
ОБЩО:	16509	16159

Общия брой хоспитализации за 2023 г (от годишните отчети на ЛЗ за БП)

фиг. 11 Хоспитализирана заболеваемост в област Разград за периода 2013-2023 г.

Хоспитализирана заболеваемост по видове болести

КОД	БРОЙ	%
Клас I Някои инфекциозни и паразитни болести	2	0,01%
Клас II Новообразувания	161	1,00%
Клас III Болести на кръвта, кръвотворните органи	0	0,00%
Клас IV Болести на ендокринната система	473	2,93%
Клас V Психични и поведенчески разстройства	158	0,98%
Клас VI Болести на нервната система	359	2,22%
Клас VII Болести на окото	0	0,00%
Клас VIII Болести на ухото	1165	7,21%
Клас IX Болести на органите на кръвообращението	2730	16,89%
Клас X Болести на дихателната система	3700	22,90%
Клас XI Болести на храносмилателната система	1712	10,59%
Клас XII Болести на кожата и подкожната тъкан	845	5,23%
Клас XIII Болести на костно-мускулната система	1868	11,56%
Клас XIV Болести на пикочо-половата система	905	5,60%
Клас XV Бременност, раждане и послеродов период	732	4,53%
Клас XVI Някои състояния, възникващи през перинаталния период	26	0,16%

Клас XVII Вродени аномалии	5	0,03%
Клас XVIII Симптоми, признаци и отклонения	458	2,83%
Клас XIX Травми и отравяния	860	5,32%
Кодове за специални цели – COVID-19	0	0,00%
Клас XXI Фактори влияещи върху здравето	442	

Структура на хоспитализациите по причини.

Водещи в хоспитализирана заболеваемост са болестите на дихателната система (23 %), болести на органите на кръвообращението (17 %), болести на костно – мускулната система (12 %), болести на храносмилателната сестема (11%) и т.н. Относителният дял на болестите по видове класове през последните години се запазва относително постоянен.

Първична извънболнична медицинска помощ

	Завет	Исперих	Кубрат	Лозница	Разград	Самуил	Цар Калоян	ОБЩО
АПМП-ИП	3	7	5	1	18	3	3	40
АПМП-ГП					2			2
АПМП-ИП (ДМ)	5	12	7	2	32	1	2	61
АПМП-ГП (ДМ)		1			4			5

Осигуреността на населението от област Разград с медицински персонал е една от най–ниските в страната.

Към края на 2024 г. в РЗИ-Разград са регистрирани 42 лечебни заведения за първична извънболнична медицинска помощ, от които 40 индивидуални практики за първична медицинска помощ и 2 групови практики за първична медицинска помощ. Броят на общопрактикуващите лекари, работещи в тях, е 44.

Осигуреността на 10 000 души от населението е 4,40 ОПЛ за област Разград.

Един общопрактикуващ лекар обслужва средно по 2275 души, но на практика е налице дисбаланс по отношение брой пациенти на един ОПЛ – от 9 000 до 800 пациенти на един ОПЛ.

Запазват се тенденциите за трайно незаети селски практики, което създава проблеми в качеството на обслужване на населението.

През 2024 год. са извършени 467695 прегледа, т.е. по близо 5 прегледа средно на жител. При децата до 17 г. извършените прегледи в първичната извънболнична медицинска помощ са 93954 или 5 прегледа на 1 дете. За същия период профилактичните прегледи са 69856, а извършените домашни посещения са 2630.

- Регистрираните практики за първична дентална помощ са 66, от които 61 са индивидуални практики и 5 са групови. Броят на работещите в тях лекари по дентална медицина е 71. Налице е дисбаланс по отношение на тяхното разпределение (над 90 % в градовете)

За 2024 г. общо посещенията в амбулаториите за дентална помощ са 54704, от тях на деца до 17 годишна възраст са 11200. Извършените профилактични прегледи са 2289.

Човешки ресурси в ПИМП.

Регистрираните лечебни заведения за първична извънболнична медицинска помощ се задържат на постоянно ниво. Продължава да преобладава индивидуалната практика като форма на организация на работа – 96 % от работещите в тях ОПЛ, при 4 % - в групови практики.

Регионалното разпределение на регистрираните лечебни заведения е неравномерно.

Над половината от регистрираните практики за първичната извънболнична помощ са регистрирани в община Разград. В същото време в тази община живее 41% от населението на областта.

Над 40 % от регистрираните практики за първична медицинска помощ и над 55 % от практиките за първична дентална помощ са регистрирани в областния център.

През последните години не се наблюдава динамика в броя на регистрираните лечебни заведения за извънболнична медицинска помощ, с изключение на денталните практики, които са се намалили с 2 броя.

От лекарите, работещи в амбулаториите за първична медицинска помощ, 36 са с придобита специалност „Обща медицина".

Специализирана извънболнична медицинска помощ

	Завет	Исперих	Кубрат	Лозница	Разград	Самуил	Цар Калоян	ОБЩО
АСМП-ИП		15	5		38			58
ДКЦ					1			1
МЦ		1			7			7
МДЛ		1			5			6
МТЛ		2		1	9			12
ХОСПИС					1			1

Специализираната извънболнична медицинска помощ в област Разград се осъществява от 85 лечебни заведения, от които: 1 диагностично-консултативен център, 7 медицински центъра, 58 индивидуални практики на лекари – специалисти, 6 МДЛ, 12 МТЛ и 1 хоспис.

Лекарите по специалности работещи в само в извънболничната специализирана медицинска помощ са:

Лекари по специалност в извънболничната специализирана медицинска помощ	**59**
Акушерство и гинекология	5
Анестезия и интензивно лечение	1
Вътрешни болести	1
Гастроентерология	1
Ендокринология и болести на обмяната	4
Кардиология	5
Клинична алергология	1
Клинична лаборатория	1
Клинична микробиология	1
Клинична хематология	1
Кожни и венерически болести	2
Нервни болести	7
Нефрология	1
Образна диагностика	2
Ортопедия и травматология	1
Очни болести	7
Педиатрия	5

Пневмология и фтизиатрия	2
Психиатрия	2
Спортна медицина	1
Урология	2
Ушно-носно-гърлени болести	3
Медицинска онкология	1
Хирургия	2

Част от лекарите специалисти работят в болничната и извънболнична медицинска помощ. В справката са показани само работещите специалисти в извънболничната помощ.

По отношение на специализираната медицинска помощ в областта, проблем е, че специализираните практики са разположени в областния и в два от общинските центрове. В общините Лозница, Цар Калоян, Завет и Самуил няма регистрирани специализирани практики, което налага населението да пътува, за да получи специализирана медицинска помощ, включително и изследвания. В областта няма регистрирани специализирани практики на лекари по дентална медицина. Голям процент от специалистите, регистрирали специализирани практики и сключили договор с РЗОК, са болнични специалисти и работят по чл. 81 от ЗЛЗ.

Липсват разкрити специализирани дежурни кабинети, които да осигуряват специализирана медицинска помощ. Това води до натоварване на спешно отделение към МБАЛ „Св. Иван Рилски – Разград" АД през нощта и в почивните дни, и съответно на лекарите, работещи в ЛЗБП.

Консултативно–амбулаторна дейност

ОБЩО	Посещения в лабораторията				Посещения по домовете
	Всичко	в това число:			
		деца до 17 г.	профилак-тични	от тях деца до 17 г.	
	220680	**51083**	**2792**	**55**	**204**
Акушерство и гинекология	9205	522	1197	55	0
Вътрешни болести	1401	14			3
Гастроентерология	5031	124	273		
Ендокринология и болести на обмяната	15580	185			2
Инфекциозни болести					
Кардиология	37153	10	305		
Клинична алергология	3194	1313			1
Клинична токсикология					
Клинична хематология	971	20			4
Кожни и венерически болести	8911	2496			
Лъчелечение					
Медецинска онкология					
Нуклеарна медицина					
Неврохирургия					
Нервни болести	18982	207	345		7
Нефрология	3159	18			
Ортопедия и травматология	10029	1048	7		179
Очни болести	17092	2780	426		
Педиатрия	32524	32484	0		
Пневмология и фтизиатрия	14898	1100	239		

в т.ч. бронхология					
Психиатрия	9363	162			5
в т.ч. наркология					
Съдебна психиатрия					
Ревматология	1342				
Съдебна медицина и деонтология					
Урология	3684	161			
Ушно-носно-гърлени болести	18087	6853			3
Физикална и рехабилитационна медицина	4061	435			
Хирургия	4691	392			
Други специалности	1322	759			

С най-голям относителен дял в консултативно–амбулаторната дейност в извънболничната специализирана помощ са кардиологичните прегледи (16,8%) и педиатричните прегледи (14,7%) следвани от прегледите при невролози (8,6%) и ушно-носно-гърлени с 8,2%

Прегледите при децата до 17 години са 23,2 % от общите прегледи в областта.

Основни недостатъци в извънболничната първична и специализирана медицинска помощ.

- продължаваща миграция на млади специалисти;
- липса на възможност за кариерно развитие
- затруднения при специализация
- често променяща се нормативна база
- отрицателно медийно отношение във връзка със съдебно недокозана вина на лекари
- липса на интерес към определени специалности – недофинансиране на определени специалности като вирусология, педиатрия, вътрешни болести, клинична хематология и др.

Болнична медицинска помощ

В област Разград са разкрити и функционират следните лечебни заведения за болнична помощ:

1. **Многопрофилна болница за активно лечение „Св. Иван Рилски – Разград" АД гр. Разград** - акционерно дружество с 88,16 % държавно участие и 11,84% общинско участие. Лечебното заведение е с областни функции и основно обслужваното население е от областта.

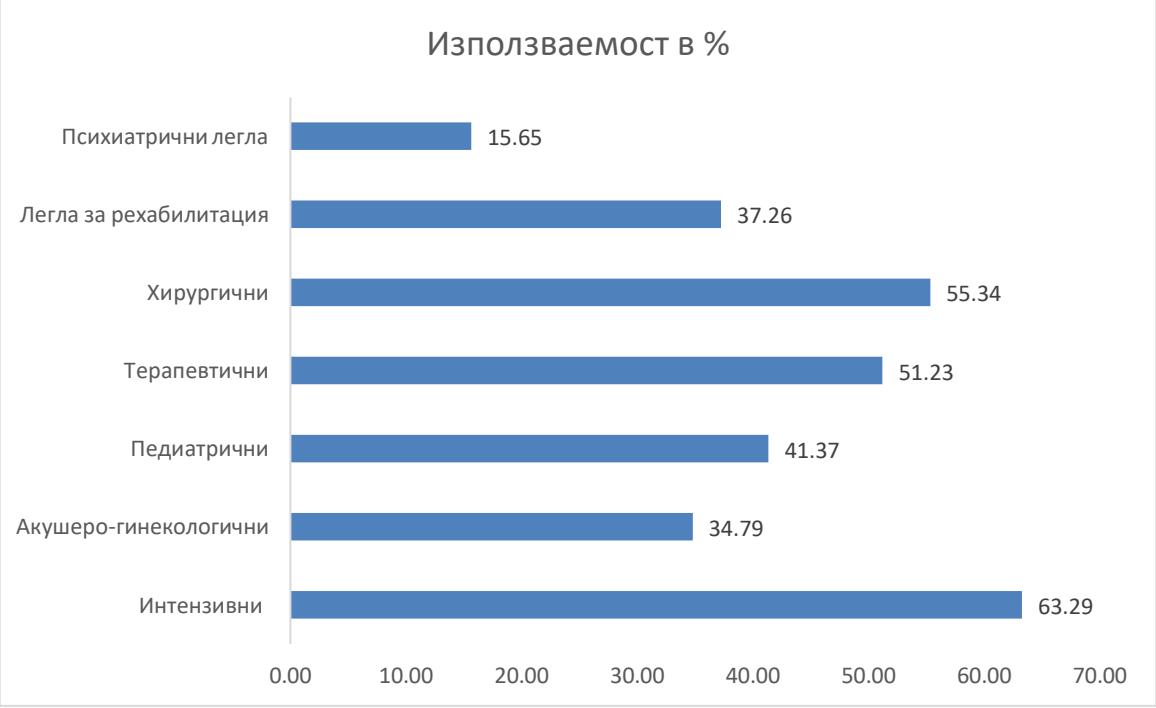
	МБАЛ - Разград			
	Средно-годишен брой легла	Преминали болни	Прове-дени леглодни	Използ - ваемост
ЛЕГЛА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ	**222**	**10513**	**40666**	**50,14**
Интензивни легла	**10**	**507**	**2306**	**63,29**
Отделение по АИЛ	10	507	2306	63,29
Акушеро-гинекологични легла	**18**	**671**	**2283**	**34,79**
Отделение по акушерство и гинекология	18	671	2283	34,79
Педиатрични легла	**27**	**1119**	**4077**	**41,37**
Отделение по педиатрия **II ниво**	20	975	3521	48,22
Отделение по неонатология **I ниво**	7	144	556	21,64
Терапевтични легла	**114**	**5282**	**21299**	**51,23**
Отделение по вътрешни болести **II ниво**	40	2155	6666	45,66
Отделение по инфекциозни болести **II ниво**	7	0	0	0,00
Отделение по нервни болести **III ниво**	35	1785	7780	60,82
Отделение по пневмология и фтизиатрия **II ниво**	32	1342	6853	58,63

Хирургични легла	**53**	**2936**	**10701**	**55,34**
Отделение по хирургия	30	1716	7211	65,75
Отделение по ортопедия и травматология **II ниво**	10	696	1466	40,27
Отделение по очни болести	5	0	0	0,00
Отделение по ушно-носно-гърлени болести **II ниво**	8	525	2024	69,32
ЛЕГЛА ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЯ	**9**	**175**	**1223**	**37,26**
Отделение по физикална и рехабилитационна медицина **II ниво**	9	175	1223	37,26
ПСИХИАТРИЧНИ ЛЕГЛА	**30**	**87**	**1714**	**15,62**
Отделение по психиатрия **II ниво**	30	87	1714	15,65
ЛЕГЛА ЗА ПРОДЪЛЖИТЕЛНО ЛЕЧЕНИЕ	**0**	**0**	**0**	**0**
ОБЩ БРОЙ ЛЕГЛА	**261**	**9829**	**43603**	**45,75**

Използваемостта на леглата за активно лечение е под оптималната - 50,14 % с изключение на хирургичните, ушна-носно-гърлените и интензивните легла – над 65 %. Без използваемост са леглата по очни болести и инфекциозни болести. Отделението по психиатрия функционира само първот тримесечие на 2024 г., затова неговата използваемост е само 15,62 %. Трите отделения в момента не фукционират, поради липса на медицински специалисти. Леглата за продължително лечение са закрити, а в края на годината са закрити леглата за продължително лечение. Вътрешно отделение е с дейности по кардиология, гастроентерология, ендокринология и болести на обмяната и нефрология.

Лечебното заведение разполага със 46 места за краткотраен престой, като обслужените лица са 243.

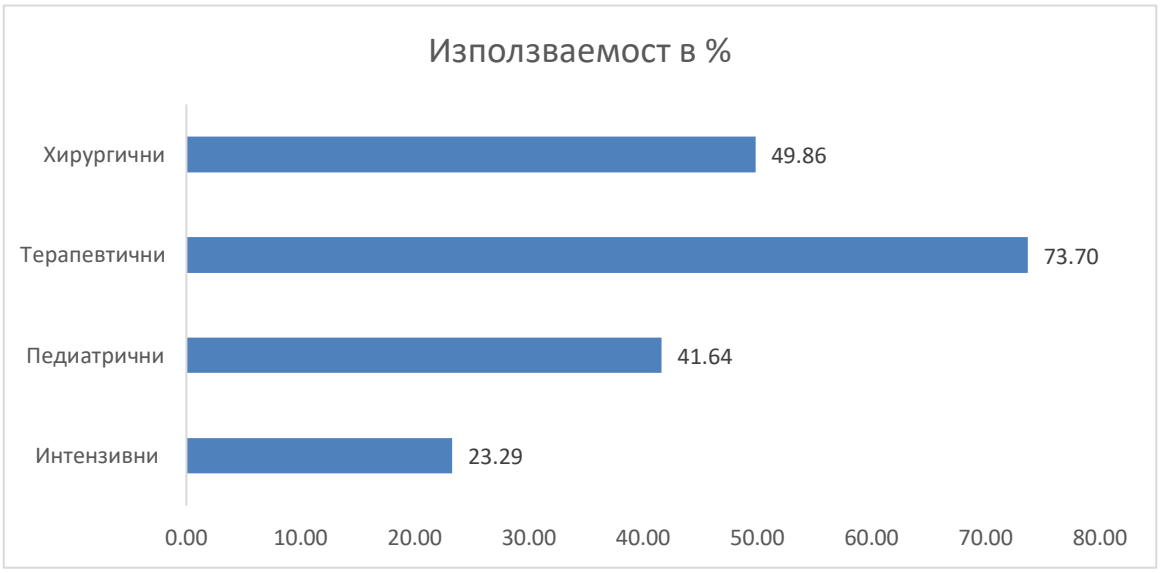
Отделението по хемодиализа разполага с 19 диализна апарата. Болните на хемодиализа са 119 и са реализирани 7634 диализи.

2. **Многопрофилна болница за активно лечение – Исперих ЕООД** - еднолично търговско дружество с 100 % собственост на Община Исперих. Обслужва предимно население в региона, обхващащ община Исперих, част от община Завет и част от община Самуил.

	МБАЛ - Исперих			
	Средно-годишен брой легла	Преминали болни	Прове-дени леглодни	Използ - ваемост
ЛЕГЛА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ	**90**	**3866**	**20143**	**61,37%**
Интензивни легла	**6**	**126**	**507**	**23,29%**
Отделение по АИЛ **II ниво**	6	126	507	23,29%
Педиатрични легла	**12**	**377**	**1827**	**41,64%**
Отделение по педиатрия **I ниво**	12	377	1827	41,64%
Терапевтични легла	**54**	**2757**	**14539**	**73,70%**
Отделение по вътрешни болести **II ниво**	36	1709	9647	73,42%
Отделение по нервни болести **II ниво**	18	1048	4892	74,52%
Хирургични легла	**18**	**695**	**3270**	**49,86%**
Отделение по хирургия **II ниво**	18	695	3270	49,86%
ОБЩ БРОЙ ЛЕГЛА	**90**	**3866**	**20143**	**61,37%**

Използвамостта на активните легла е оптималната 61,37 %. Изключение правят интензивните легла с 23,29 % използваемост. Педиатричните легла са с много ниска използваемост от само 12,99 %. В лечебното заведение са закрити легла за рехабилитация и продължително лечение.

3. **Многопрофилна болница за активно лечение – Кубрат ЕООД** - еднолично търговско дружество с 100 % собственост на Община Кубрат. Обслужва предимно население в региона, обхващащ община Кубрат и част от община Завет.

	МБАЛ - Кубрат			
	Средно-годишен брой легла	Преминали болни	Прове-дени леглодни	Използ - ваемост
ЛЕГЛА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ	**95**	**3312**	**13781**	**39,73%**
Интензивни легла	**6**	**32**	**35**	**1,64%**
Отделение по АИЛ **II ниво**	6	32	35	1,64%
Акушеро-гинекологични легла	**13**	**347**	**1230**	**26,03%**
Отделение по акушерство и гинекология **II ниво**	13	347	1230	26,03%
Педиатрични легла	**21**	**513**	**2714**	**35,34%**

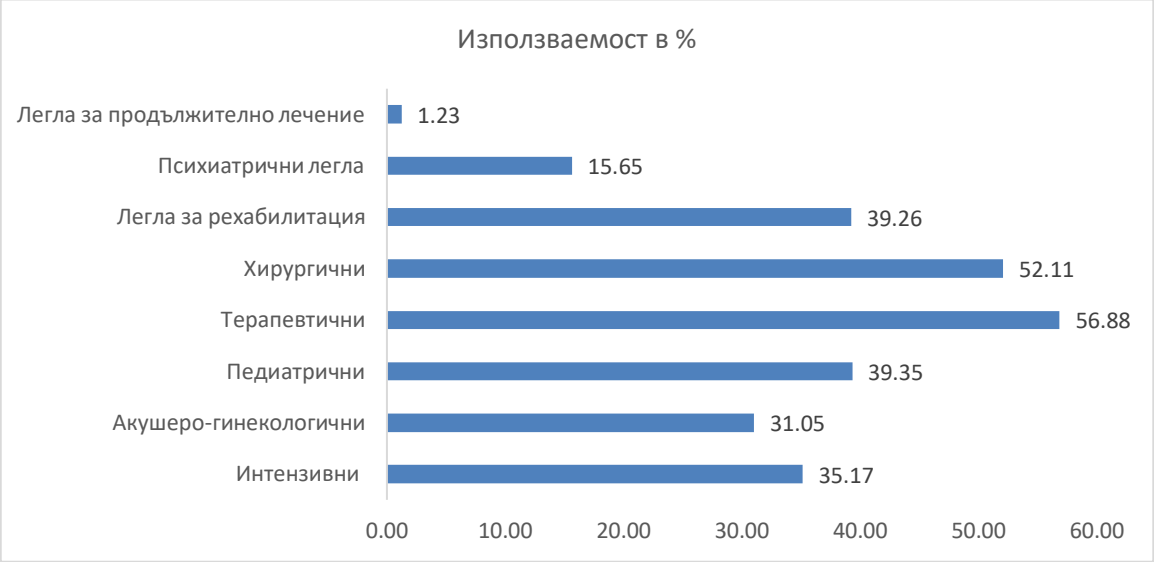
Отделение по педиатрия **I ниво**	20	474	2563	35,07%
- дейност по неонатология **I ниво**	1	40	151	41,37%
Терапевтични легла	**44**	**1904**	**8176**	**50,96%**
Отделение по вътрешни болести **I ниво**	24	896	3646	41,62%
Отделение по нервни болести **II ниво**	20	1008	4530	62,19%
Хирургични легла	**11**	**518**	**1626**	**40,55%**
Отделение по хирургия **II ниво**	11	518	1626	40,55%
ЛЕГЛА ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЯ	**5**	**114**	**783**	**43,01%**
Отделение по физикална и рехабилитационна медицина **II ниво**	5	114	783	43,01%
ЛЕГЛА ЗА ПРОДЪЛЖИТЕЛНО ЛЕЧЕНИЕ	**10**	**7**	**45**	**1,37%**
ОБЩ БРОЙ ЛЕГЛА	**110**	**3383**	**14609**	**36,44%**

Използваемостта на леглата за активно лечение е под оптималната в лечебното заведение – 39,73 %. Много ниска е използваемостта на интензивните легла – 1,64 %.

Общо за област Разград за 2024 г. преминалите болни, реализираните леглодни и използваемостта на леглата по видове в лечебните заведения за болнична помощ е:

	Средно-годишен брой легла	Преминали болни	Прове-дени леглодни	Използ - ваемост
ЛЕГЛА ЗА АКТИВНО ЛЕЧЕНИЕ	**407**	**17691**	**74590**	**50,21**
Интензивни легла	**22**	**665**	**2848**	**35,17**
Акушеро-гинекологични легла	**31**	**1018**	**3513**	**31,05**
Педиатрични легла	**60**	**2009**	**8618**	**39,35**
Терапевтични легла	**212**	**9943**	**44014**	**56,88**
Хирургични легла	**82**	**4149**	**15597**	**52,11**
ЛЕГЛА ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЯ	**14**	**289**	**2006**	**39,26**
ПСИХИАТРИЧНИ ЛЕГЛА	**30**	**87**	**1714**	**15,65**
ЛЕГЛА ЗА ПРОДЪЛЖИТЕЛНО ЛЕЧЕНИЕ	**10**	**7**	**45**	**1,23**
ОБЩ БРОЙ ЛЕГЛА	**461**	**17078**	**78355**	**46,57**

Спешна медицинска помощ

На територията на областта функционира един център за спешна медицинска помощ с разкрити филиали в пет общини – Разград, Исперих, Кубрат, Лозница и Цар Калоян. В останалите две общини Завет и Самуил няма разкрити филиали.

Основен проблем е липсата на лекари. При щат от 24 лекари в центъра работят 10, като повечето от тях са на втори трудов договор, от които 6 са с призната специалност. Липсват лекари със специалност „Спешна медицина". Щатът на медицинските специалисти по здравни грижи и на другия персонал е запълнен.

За 2024 г. Центърът за спешна медицинска помощ е изпълнил 9749 повиквания, като 9626 са били за спешна медицинска помощ и 124 са били безрезултатни. Също така са извършени и 8858 амбулаторни прегледи.

Показател	2022 г. (брой)	2023 г. (брой)	2024 г. (брой)
Обслужени лица – общо	**17799**	**17695**	**18607**
1. При изпълнени повиквания	10060	9536	9749
в т.ч. деца до 17 г.	585	560	464
От изпълнени повиквания – по повод на:	10060	9536	9749
- заболяване	9077	8629	8812
- травма	726	820	863
- отравяне	32	32	40
- раждане	63	55	34
- други	162	-	-
2. При амбулаторни прегледи	7739	8159	8858
в т.ч. деца до 17 г.	865	888	990
Персонал – общ брой,	135	131	132
от тях – лекари	12	10	10
- фелдшери	42	40	40
- медицински сестри	18	19	20
- акушерки	5	6	7
Транспортни средства	18	18	18

Изводи:

- липса на лекари със специалност спешна медицина;

- не добро разграничаване на спешна от неотложна помощ;

- използват се ресурсите на лечебните заведения за болнична помощ за консулти и изследвания.

Център за трансфузионна хематология

На територията на област Разград няма разкрит център за трансфузионна хематология и областта се обслужва от ЦТХ гр. Плевен. В МБАЛ „Св. Иван Рилски – Разград" АД гр. Разград е разкрито и функционира отделение по трансфузионна хематология. В отделението работи само един лекар, като същият е с призната специалност по трансфузионна хематология и шест медицински специалисти по здравни грижи.

За 2024 г. в отделението е взета 832 литра пълноценна кръв и 949 литра кръв с консервант.

Диализен център

На територията на област Разград няма разкрит диализен център. Болните от областта се обслужват от разкритото в МБАЛ „Св. Иван Рилски – Разград" АД гр. Разград отделение по хемодиализа. В отделението работят четирима лекари, от които двама с призната специалност и девет медицински специалисти по здравни грижи.

Диализираните болни през 2024 г. са 112. Проведените диализи общо са 7634. Отделението разполага общо с 19 апарати за диализа.

Хоспис

В област Разград има разкрит само един хоспис и за 2024 г. дейността му е минимална.

АГПЗГ

В областта има разкрита една групова практика за здравни грижи. За 2024 г. дейността е следната:

- кинезитерапия – 3150
- масажи – 3580
- електролечение – 3390
- светлолечение – 415
- хидротерепия – 45
- рефлексотерапия - 3240

В област Разград няма разкрити Комплексен онкологичен център, Център за психично здраве, Център за кожно-венерически заболявания, Дом за медико-социални грижи и Тъканна банка.

ОСИГУРЕНОСТ НА РЕГИОНАЛНАТА ЗДРАВНА ГРИЖА С МЕДИЦИНСКИ СПЕЦИАЛИСТИ

Медицински персонал:

По данни на НСИ за 2024 г. на територията на област Разград работят 296 лекари,. лекарите по дентална медицина бележат 71 и специалистите по здравни грижи 536.

	2023			2023		
	Лекари	Лекари по дентална медицина	Медицински специалисти по здравни грижи	Лекари	Лекари по дентална медицина	Медицински специалисти по здравни грижи
Разград	**292**	**65**	**509**	**296**	**71**	**536**
Завет	2	1	7	3	5	7
Исперих	54	10	78	55	14	77
Кубрат	45	7	68	48	7	74
Лозница	1	1	7	1	2	7
Разград	180	37	336	185	40	361
Самуил	1	1	5	1	1	5
Цар Калоян	2	1	8	3	2	5

По данни на НСИ

Разпределение на лекарите в област Разград по специалности

Специалности с добра осигуреност със специалисти са; Педиатрия, Акушерство и гинекология, Вътрешни болести, Нервни болести, Хирургия, Кардиология и Анестезия и интензивно лечение. От 220 лекари специалисти в областта 44 са с две или повече специалности.

	Лица, упражняващи придобитата специалност на територията на областта		
	Общ брой	до 35г.	над 60г.
Акушерство и гинекология	14	1	9
Анестезиология и интензивно лечение	15		9
Вътрешни болести	12		8
Гастроентерология	6	1	2
Детска кардиология	1		1
Ендокринология и болести на обмяната	5		2
Инфекциозни болести	1		1
Кардиология	14		6
Клинична алергология	1		
Клинична лаборатория	6		4
Клинична микробиология	4		4
Клинична хематология	1		1
Кожни и венерически болести	2		2
Медицинска онкология	1		1
Неонатология	2		1
Нервни болести	15		8
Нефрология	2		1
Образна диагностика	8		4
Обща и клинична патология	2		2
Обща медицина	32		13
Ортопедия и травматология	6		3
Очни болести	11	1	7
Педиатрия	18		11
Пневмология и фтизиатрия	5		3
Психиатрия	3		1
Ревматология	1		1
Спортна медицина	1		
Съдебна медицина и деонтология	1		1
Трансфузионна хематология	1		1
Урология	3		2
Ушно-носно-гърлени болести	7	1	3
Физикална и рехабилитационна медицина	2		1
Хирургия	15		10
Клинични специалности - общо	**218**	**4**	**123**
Социална медицина и здравен мениджмънт	1		1
Трудова медицина	1		1
Неклинични специалности	2		2
Общо	**220**	**4**	**125**

Специалности с добра осигуреност със специалисти са на 10000 души население;

СПЕЦИАЛНОСТИ	ОБЛАСТ РАЗГРАД	БЪЛГАРИЯ
Обща медицина	3,2	5,98
Педиатрия	1,8	2,2
Анестезиология и интензивно лечение	1,5	2,7
Нервни болести	1,5	2,2
Хирургия	1,5	2,3
Акушерство и гинекология	1,4	2,7
Кардиология	1,4	1,4

Посочените специалности са с най – добра осигуреност в областта спрямо останалите, въпреки това осигуреността е под средната за страната и не покрива конкретните потребности от лекари по отделните специалности.

Дефицитни за областта специалности са;

СПЕЦИАЛНОСТИ	ОБЛАСТ РАЗГРАД
Спешна медицина	0,0
Инфекциозни болести	0,1
Ревматология	0,1
Трансфузионна хематология	0,1
Кожни и венерически болести	0,2
Неонатология	0,2
Нефрология	0,2
Обща и клинична патология	0,2
Физикална и рехабилитационна медицина	0,2
Психиатрия	0,3
Урология	0,3
Клинична микробиология	0,4
Ендокринология и болести на обмяната	0,4
Пневмология и фтизиатрия	0,5

Тесните специалности в областта на детските болести липсват в областта, което налага лечението на децата със съответните заболявания в други области от страната. Липсват специалисти със специалност Спешна медицина. Специалностите: Инфекциозни болести, Клинична алергология, Клинична хематология, Медицинска онкология, Ревматология, Съдебна медицина и Трансфузионна хематология са със само един специалист, който обикновено е на предпенсионна възраст или пенсионер.

Възрастови аспекти на специалистите на територията на областта;

Средната възраст на упражняващите професията си лекари специалисти е 61 години. В момента работещите в пенсионна възраст са 102 броя (66 – жени и 36 - мъже).

Най–голям е броят на лекарите в категория 60+ (125 лекари - специалисти) в следните специалности

СПЕЦИАЛНОСТИ	ОБЩ БРОЙ	60 +
Обща медицина	32	13
Педиатрия	18	11
Хирургия	15	10
Акушерство и гинекология	14	9
Анестезиология и интензивно лечение	15	9
Вътрешни болести	12	8
Нервни болести	15	8
Очни болести	11	7
Кардиология	14	6
Клинична микробиология	4	4
Клинична лаборатория	6	4
Образна диагностика	8	4

Единствените специалности със специалисти под 35 години са:

СПЕЦИАЛНОСТИ	ОБЩ БРОЙ	ДО 35 г.
Акушерство и гинекология	14	1
Ушно-носно-гърлени болести	7	1
Гастроентерология	6	1
Очни болести	11	1

В лечебните заведения в област Разград се обучават 16 специализанта и също така работят 20 специалиста на втори трудов договор от други области.

Лекари по възрастова структура за 2024

Възраст	Общо			В заведения за болнична помощ			В заведения за извънболнична помощ			Други здравни заведения		
	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени	общо	мъже	жени
ЛЕКАРИ	296	132	164	161	76	85	120	48	72	15	8	7
до 35 г.	30	11	19	27	10	17	2	0	2	1	1	0
35 - 44 г.	32	21	11	19	13	6	10	5	5	3	3	0
45 - 54 г.	36	18	18	18	9	9	16	9	7	2	0	2
55 - 64 г.	105	43	62	43	20	23	57	21	36	5	2	3
65 - 74 г.	70	32	38	43	20	23	24	10	14	3	2	1
75 +	23	7	16	11	4	7	11	3	8	1	0	1

Професионалисти по здравни грижи и други медицински специалисти

	Всичко	БП	В заведения за извънболнична помощ						Други ЗЗ
			ИБП	в това число:					
				МЦ	ДКЦ	СМДЛ	СМТЛ	АЗГ	
	536	**281**	**59**	**9**	**6**	**27**	**15**	**2**	**196**
Акушерки	19	12	0	0	0	0	0	0	7
Фелдшери	46	0	1	0	0	1	0	0	45
Медицински сестри (всички профили)	356	217	12	8	3	1	0	0	127
Медицински лаборанти	62	32	26	0	1	25	0	0	4
Рентгенови лаборанти	12	8	4	1	2	0	1	0	0
Рехабилитатори	10	8	2	0	0	0	0	2	0
Инспектори по обществено здраве	13	0	0	0	0	0	0	0	13
Инструктори по хранене	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Зъботехници	14	0	14	0	0	0	14	0	0
Помощник - фармацевти	2	2	0	0	0	0	0	0	0
Други	1	1	0	0	0	0	0	0	0

SWOT анализ на състоянието на системата на здравеопазване в област Разград

Силни страни	**Слаби страни**
Добра връзка между РЗИ и всички ЛЗ	Ниска осигуреност с медицински персонал
Добра колаборация с областна и общински администрации, БЛС, СЗБ, РЗОК	Трайно незаети практики
Стабилно финансово състояние на ЛЗ за БР	Липса на определени специалисти
	Висок процент на неосигурено и безработно население.
	Застаряващо население с нужда от повече медицински грижи
	Голям процент селско население със затруднен достъп до медицински грижи
Благоприятни възможности	**Заплахи**
Изнасяне на специализираната медицинска помощ до населението, разположена равномерно на територията на областта.	Задълбочаване на демографската криза
Осигуряване на високо специализирани консултации от специалисти от национални ЛЗ	Увеличаване на миграционните процеси
Въвеждане на денонощно дежурство на аптеки и равномерно разпределение в областта	Изчезване на лекари по определени специалности, които не могат да сключат договор с НЗОК.
Въвеждане на задължително разпределение на завършилите държавна поръчка в МУ, както и държавна регулация по отношение на специализациите	Трудно покриване на сега действащите стандарти, поради липса на желаещи да работят в региона.
Увеличаване на приема в МУ	
Субсидиране от държавата на редки специалности	